

#### บทที่ 4

### การดำเนินการตามพันธกรณีภายใต้เขตการค้าเสรีไทย - ออสเตรเลีย วิธีการระงับข้อพิพาท และผลกระทบทางกฎหมายต่อประเทศไทย

#### 1. กลไกทางกฎหมายในการดำเนินการตามพันธกรณีภายใต้ เขตการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลีย และช้อยกเว้น

ในหัวข้อนี้จะพิจารณาถึงกลไกทางกฎหมายในการดำเนินการตามพันธกรณีของไทยและออสเตรเลียตามข้อตกลงเขตการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลีย (TAFTA) ซึ่ง Article XXIV ของ GATT 1994 เรียกร้องให้ประเทศสมาชิกในเขตการค้าเสรี จัดอุปสรรคทางการค้าทั้งที่อยู่ในรูปกำแพงภาษีศุลกากร และมีไซกำแพงภาษีศุลกากร อาทิเช่น การจำกัดปริมาณการนำเข้าหรือส่งออก หรือมาตรการอื่น ๆ ของฝ่ายบริหารอันเป็นการจำกัดทางการค้า เป็นต้น ซึ่งอุปสรรคทางการค้าดังกล่าวนี้ เป็นอุปสรรคที่ทำให้สินค้าไม่สามารถเคลื่อนไหวภายในเขตการค้าเสรีได้อย่างเสรี การดำเนินการเพื่อลดและจัดอุปสรรคทางการค้าจึงมีความจำเป็นเพื่อให้สอดคล้องความมุ่งหมายในการให้สินค้าที่มีแหล่งกำเนิดในเขตการค้าเสรีเคลื่อนไหวได้อย่างเสรี ในส่วนของกรอบระยะเวลาในการดำเนินการ และองค์ผู้ทำหน้าที่ควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามข้อตกลง TAFTA รวมทั้งพิจารณาช้อยกเว้นในการดำเนินการตามพันธกรณีของประเทศคู่ภาคี

##### 1.1 กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศ

การเปิดเสรีทางการค้าระหว่างไทยและออสเตรเลียตาม TAFTA ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2005 นั้น ทั้งสองประเทศต่างมีพันธกรณีที่ต้องเปิดเสรีทางการค้าตามกรอบการเจรจา ทั้งการค้าสินค้า การค้าบริการ และความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ภายในกำหนดระยะเวลาตามที่ได้ตกลงกันไว้ ในส่วนของการค้าสินค้า (Trade in Goods) นั้น ใน TAFTA ทั้งไทยและออสเตรเลียต่างตกลงกำหนดระยะเวลาในการลดภาษีศุลกากรสินค้านำเข้าประเภทต่างๆ ให้เหลือศูนย์แตกต่างกันไปตามแต่ละประเภทของสินค้า ทั้งนี้ อาจแบ่งกรอบระยะเวลาในการปฏิบัติ

ตามพันธกรณีที่ต้องดำเนินการลดภาษีศุลกากรสินค้านำเข้าแต่ละรายการตามข้อตกลง TAFTA ของทั้งสองประเทศ<sup>1</sup> อย่างกว้างๆ ได้ดังต่อไปนี้

ก. กรอบเวลาการลดภาษีศุลกากรสินค้านำเข้าของไทย (ปี 2005 - 2025)

| ปี   | รายการ                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2005 | วันที่ 1 มกราคม 2548 ลดภาษีศุลกากรนำเข้าสินค้าจำนวน 2,724 รายการ อาทิ ัญพืช โกโก้ และของปรุงแต่งที่ทำจากโกโก้ สินแร่ เชื้อเพลิง เคมีภัณฑ์ หนังสือ หนังสือ ฟอก เยื่อไม้ ไหม เส้นใยทอจากพืช อัญมณี ตะกั่ว โลหะ รถยนต์ขนาดเกิน 3,000 ซีซี ยานยนต์สำหรับขนส่งของ ฯลฯ ให้เหลือร้อยละ 0 ทันที |
| 2010 | ลดภาษีศุลกากรนำเข้าเพิ่มเติมอีก 2,411 รายการ อาทิ ผัก ผลไม้ พลาสติก กระดาษ สิ่งทอ เสื้อผ้า เหล็กและผลิตภัณฑ์ เครื่องจักร อุปกรณ์ไฟฟ้า ฯลฯ ให้เหลือร้อยละ 0                                                                                                                              |
| 2015 | ลดภาษีศุลกากรนำเข้าเพิ่มเติมอีก 313 รายการ อาทิ นมข้น บัตเตอร์มิลค์ น้ำผึ้ง ส้ม องุ่น มันฝรั่งปรุงแต่ง ไวน์ แอลูมิเนียม สิ่งพิมพ์ แป้ง ผงคอมโซลและฐานรองรับอื่นๆ สิ่งทอและเสื้อผ้า ฯลฯ ให้เหลือร้อยละ 0                                                                                 |
| 2020 | ลดภาษีศุลกากรนำเข้าเพิ่มเติมอีก 53 รายการ อาทิ เนื้อวัว เนื้อหมู เครื่องในสัตว์ หาง นม เนยแข็ง เนย ไขมันและน้ำมันอื่นๆ ที่ได้จากนม ข้าวโพด มันฝรั่ง น้ำตาล กาแฟ ชา ฯลฯ ให้เหลือร้อยละ 0                                                                                                 |
| 2025 | ลดภาษีศุลกากรนำเข้าเพิ่มเติมอีก 4 รายการ อาทิ นมและครีม และเครื่องดื่มอื่นๆ ให้เหลือร้อยละ 0                                                                                                                                                                                            |

ข. กรอบเวลาการลดภาษีศุลกากรสินค้านำเข้าของออสเตรเลีย (ปี 2005 - 2015)

| ปี   | รายการ                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2005 | วันที่ 1 มกราคม 2548 ลดภาษีศุลกากรนำเข้าสินค้าจำนวน 5,083 รายการ อาทิ เนื้อสัตว์ ผลิตภัณฑ์จากนม ัญพืช ผัก ผลไม้ ของปรุงแต่งจากสัตว์และพืช สินแร่ เชื้อเพลิง อัญมณี ทองแดง อะลูมิเนียม ตะกั่ว ดีบุก เครื่องจักร เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ รถยนต์ เฟอร์นิเจอร์ ฯลฯ ให้เหลือร้อยละ 0 |

<sup>1</sup> โปรดดูรายละเอียดอัตราการลดภาษีศุลกากรสินค้านำเข้าแต่ละรายการเพิ่มเติมใน Tariff Schedule of Thailand และ Tariff Schedule of Australia

|      |                                                                                                                                            |
|------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2010 | ลดภาษีศุลกากรนำเข้าเพิ่มเติมอีก 786 รายการ อาทิ ทุ่นำกระป๋อง สีนทอ รองเท้า<br>ชิ้นส่วนยานยนต์ เหล็ก เคมีภัณฑ์ พลาสติก ฯลฯ ให้เหลือร้อยละ 0 |
| 2015 | ลดภาษีศุลกากรนำเข้าเพิ่มเติมอีก 239 รายการ อาทิ เสื้อผ้า ฯลฯ ให้เหลือร้อยละ 0                                                              |

ในส่วนของการทบทวนระยะเวลาในการดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศตาม TAFTA สำหรับการเปิดเสรีการค้าสินค้าประเภทเนื้อโค (Bovine Meat) และผลิตภัณฑ์นม (Dairy Products) สามารถแบ่งออกเป็นกรอบระยะเวลาในการดำเนินการลดและจัดอุปสรรคทางการค้าที่อยู่ในรูปของกำแพงภาษีศุลกากร และที่มีได้อยู่ในรูปของกำแพงภาษีศุลกากร คือ

#### 1.1.1 กรอบระยะเวลาในการลดและจัดกำแพงภาษีศุลกากรสินค้าประเภทเนื้อโคและผลิตภัณฑ์นม

##### ก. กรอบระยะเวลาการลดภาษีศุลกากรของไทย

เมื่อพิจารณาตารางผูกพันพิกัดอัตราภาษีศุลกากรของไทย (Schedules of Specific Commitments of Thailand) พบว่า ประเทศไทยมีพันธกรณีในการดำเนินการลดภาษีศุลกากรสำหรับสินค้านำเข้าจากออสเตรเลียประเภทเนื้อโคและผลิตภัณฑ์นมให้เหลือศูนย์เป็นลำดับไปภายในกำหนดระยะเวลา 10 ปี 15 ปี และ 20 ปี

โดยสินค้าประเภทเนื้อโคตกอยู่ภายใต้มาตรการปกป้องพิเศษ (SSG) เนื่องจากเป็นสินค้าเกษตรอ่อนไหว โดยมีกรอบระยะเวลาลดภาษีศุลกากรสินค้าเนื้อโคแต่ละประเภทให้เหลือศูนย์ภายใน 15 ปี

ส่วนสินค้านำเข้าประเภทผลิตภัณฑ์นม ซึ่งมีลักษณะที่เป็นสินค้าเกษตรอ่อนไหวอยู่ภายใต้มาตรการปกป้องพิเศษ (SSG) มีกรอบระยะเวลาในการลดภาษีศุลกากรผลิตภัณฑ์นมแต่ละประเภทให้เหลือศูนย์ภายใน 10 ปี และ 15 ปี และผลิตภัณฑ์นมที่มีลักษณะเป็นสินค้าเกษตรที่มีโควตานำเข้า จะมีกรอบระยะเวลาในการลดภาษีศุลกากรให้เหลือเป็นศูนย์ 20 ปี และต้องยกเลิกโควตานำเข้าดังกล่าวภายใน 20 ปีด้วย

##### ข. กรอบระยะเวลาการลดภาษีศุลกากรของออสเตรเลีย

ตามตารางผูกพันพิกัดอัตราภาษีศุลกากรของออสเตรเลีย (Schedules of Specific Commitments of Australia) ตาม TAFTA นั้น ออสเตรเลียตกลงดำเนินการลดภาษีศุลกากรสำหรับสินค้านำเข้าจากประเทศไทยประเภทเนื้อโคและผลิตภัณฑ์นมให้เหลือศูนย์ทันทีในวันที่ข้อตกลง TAFTA มีผลใช้บังคับ คือ วันที่ 1 มกราคม 2548

### 1.1.2 กรอบระยะเวลาในการลดและขจัดอุปสรรคทางการค้าอื่นๆ

การลดและขจัดอุปสรรคทางการค้าอื่นๆ ที่มีไขก้างภาษีศุลกากร (NTBs) นี้ ถือเป็นเงื่อนไขผนวกกับเงื่อนไขในการกำหนดให้คู่ภาคี คือ ไทยและออสเตรเลียต้องมีการเจรจาเพิ่มเติม เพื่อขจัดอุปสรรคทางการค้าที่มีไขก้างภาษีศุลกากร อันได้แก่ การประชุมหารือเพื่อกำหนดเกี่ยวกับใช้มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช และมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารอื่น ๆ ตาม Article 609 โดยให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการด้านมาตรการสุขอนามัยและมาตรฐานอาหาร (Expert Group on SPS and Food Standards) ขึ้นมาเป็นการเฉพาะ เพื่อกำหนดแผนงานและกรอบระยะเวลาการดำเนินการที่แน่นอนในการแก้ไขปัญหาเรื่องนี้ให้มีผลลุล่วงใน 2 ปี รวมทั้งต้องจัดให้มีการประเมินเพื่อการรับรองเกี่ยวกับอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้าตาม Article 706 โดยให้มีการจัดทำความกลมกลืนและความเท่าเทียมกันของกฎระเบียบ (Harmonization and Equivalence) ของมาตรฐานอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้าระหว่างกัน รวมทั้งจัดตั้งหน่วยประสานงาน (Contact Points) เพื่อพิจารณาและอำนวยความสะดวกในอันที่จะยอมรับความเทียบเท่ากันของมาตรฐานเป็นรายอุตสาหกรรม และในแต่ละกรณี

## 1.2 องค์กรผู้ควบคุมการดำเนินการตามข้อตกลงเขตการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลีย

### 1.2.1 องค์กรฝ่ายบริหารในระดับประเทศ

เพื่อให้การดำเนินการตามพันธกรณีดังกล่าวมีความมุ่งหมายที่ต้องการให้การเปิดเสรีทางการค้าระหว่างไทยและออสเตรเลียเป็นไปด้วยดี TAFTA จึงมีบทบัญญัติกำหนดให้ภาคีแต่ละฝ่ายจะต้องแต่งตั้งหน่วยงานติดต่อ (Contact Point) เพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารระหว่างคู่ภาคีในเรื่องต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้ TAFTA นี้ และเมื่อมีการร้องขอหน่วยงานติดต่อจะต้องระบุหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ และให้ความช่วยเหลือเท่าที่จำเป็นเพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารกับภาคีฝ่ายที่ร้องขอนั้นด้วย<sup>2</sup>

<sup>2</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1403

1. Each Party shall designate a contact point to facilitate communications between the Parties on any matter covered by this Agreement.

### 1.2.2 คณะกรรมาธิการร่วมข้อตกลงเขตการค้าเสรี

ข้อตกลง TAFTA ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อควบคุมการปฏิบัติตามพันธกรณีของภาคีแต่ละฝ่ายให้เป็นไปตามข้อตกลง โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมาธิการร่วมข้อตกลงการค้าเสรี (FTA Joint Commission หรือ คณะกรรมาธิการร่วม FTA)<sup>3</sup> ขึ้น เพื่อให้มั่นใจว่ามีการปฏิบัติตามข้อตกลงนี้อย่างถูกต้องเหมาะสม และเพื่อทบทวนความสัมพันธ์และความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระหว่างคู่ภาคี เป็นระยะ ๆ โดยคณะกรรมาธิการร่วม FTA อาจประชุมกันในระดับรัฐมนตรีหรือเจ้าหน้าที่อาวุโสตามที่คู่ภาคีจะกำหนดร่วมกันเป็นครั้งคราว แต่จะต้องประชุมภายใน 1 ปีนับจากวันที่ข้อตกลงนี้มีผลใช้บังคับ และหลังจากนั้นจะต้องจัดให้มีการประชุมกันทุกปี หรือตามที่กำหนดร่วมกัน โดยการกำหนดสถานที่ประชุมคณะกรรมาธิการร่วม FTA จะจัดสลับกันไปในประเทศของภาคีแต่ละฝ่าย<sup>4</sup> และภาคีแต่ละฝ่ายจะเป็นผู้รับผิดชอบกำหนดตัวบุคคลในคณะผู้แทนของตน

---

2. Upon request, the contact point shall identify the office responsible for the matter and assist, as necessary, in facilitating communication with the requesting Party.

<sup>3</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1701

A Free Trade Agreement Joint Commission (FTA Joint Commission) shall be established to ensure the proper implementation of this Agreement and to review periodically the economic relationship and partnership between the Parties. The FTA Joint Commission may meet at the level of ministers or senior officials, as mutually determined from time to time by the Parties. Each Party shall be responsible for the composition of its delegation.

<sup>4</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1703

1. The FTA Joint Commission shall meet within one year of the date of entry into force of this Agreement and then each year, or as otherwise mutually determined by the Parties.

2. The sessions of the FTA Joint Commission shall be held alternately in the territory of each Party.

หน้าที่ของคณะกรรมการร่วม FTA โดยหลัก คือ ทบทวนและพิจารณาการดำเนินงานทั่วไปและเรื่องเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติและการดำเนินการตามข้อตกลงนี้ และพิจารณาข้อเสนอดังกล่าว ในการแก้ไขข้อตกลงนี้ และหามาตรการในการขยายการค้าและการลงทุนระหว่างคู่ภาคีให้มากขึ้น รวมทั้งดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คู่ภาคีจะกำหนดร่วมกัน ทั้งนี้ TAFTA ยังให้อำนาจแก่คณะกรรมการร่วม FTA ในการรับคำแนะนำทั้งจากองค์กรย่อยถาวรและองค์กรย่อยเฉพาะกิจ ที่จัดตั้งขึ้นในกรณีที่จำเป็น และจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีได้อยู่ในภาครัฐในเรื่องใดๆ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของตน ซึ่งอาจช่วยคณะกรรมการร่วม FTA ในการจัดทำคำตัดสินโดยมีข้อมูลประกอบเพียงพอ<sup>5</sup>

นอกจากนี้ คณะกรรมการร่วม FTA ต้องพัฒนาขั้นตอนในการกำหนดขอบเขตที่สามารถให้ผู้แทนจากภาคเอกชนอาจเข้าร่วมในการพิจารณารื้อของคณะกรรมการฯ ได้

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้แน่ใจว่า ข้อตกลง TAFTA ก่อให้เกิดผลสำเร็จในการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างไทยและออสเตรเลีย คู่ภาคีจึงต้องจัดให้มีการทบทวนทั่วไป (General Reviews) ในการดำเนินการตามข้อตกลงนี้ในระดับรัฐมนตรี ภายใน 5 ปีนับจากวันที่ข้อตกลงนี้มีผลใช้บังคับ และหลังจากนั้นจะต้องจัดให้มีการทบทวนทั่วไปอย่างน้อยที่สุดทุก 5 ปี<sup>6</sup>

---

<sup>5</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1702

1. The FTA Joint Commission shall:

(jjjj) review the general functioning of this Agreement;

...

2. The FTA Joint Commission shall develop procedures governing the extent to which representatives from the private sector may participate in its deliberations.

<sup>6</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1704

1. The Parties shall undertake a general review at ministerial level of the operation of this Agreement within five years of its entry into force and at least every five years thereafter.

2. The conduct of general reviews shall normally coincide with regular meetings of the FTA Joint Commission.

ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2548 ได้มีการประชุมคณะกรรมการร่วมความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย ครั้งที่ 1 ซึ่งไทยเป็นเจ้าภาพ ณ โรงแรมแกรนด์ไฮแอท เอราวัณ กรุงเทพมหานคร เพื่อติดตามและประเมินผลของข้อตกลง TAFTA ที่มีผลใช้บังคับมาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2548 ซึ่งตามข้อตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย กำหนดให้จัดตั้งคณะกรรมการร่วมฯ เพื่อให้มั่นใจว่ามีการปฏิบัติตามความตกลงนี้อย่างถูกต้องเหมาะสม และเพื่อทบทวนความสัมพันธ์ และความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระหว่างกัน และให้มีการประชุมครั้งแรกภายใน 1 ปีนับจากวันที่ข้อตกลงฯ มีผลใช้บังคับ<sup>7</sup>

### 1.3 ข้อยกเว้นจากการดำเนินการตามพันธกรณีในข้อตกลงเขตการค้าเสรี ไทย – ออสเตรเลีย

ในการจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องบัญญัติข้อยกเว้น (Exception) หรือข้อผ่อนปรน (Escape Clause) ไว้ในข้อตกลงฯ ให้มีรายละเอียดที่ชัดเจน เพื่อที่จะไม่ก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติที่อาจเกิดจากการขยายความที่เกินควร หรือปฏิบัติไปในทางที่ไม่สุจริต หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศสมาชิกในเขตการค้าเสรีนั้น ทั้งนี้ การบัญญัติข้อยกเว้น หรือข้อผ่อนปรนดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงปัญหา ดังต่อไปนี้<sup>8</sup>

1. จะต้องมีการตกลงรายละเอียดและอธิบายความหมายอย่างชัดเจนในรายละเอียดเฉพาะของแต่ละมูลฐานของข้อยกเว้น หรือข้อผ่อนปรน
2. จะต้องมีการกำหนดขอบเขตที่ชัดเจน แยกออกจากกฎเกณฑ์ทั่วไป และมีกำหนดระยะเวลาที่มีความชัดเจนซึ่งอนุญาตให้ทำได้
3. ทำให้มีความชัดเจนในเรื่องระดับของการแทรกแซงที่องค์กรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องได้แสดงต่อรัฐสมาชิก เช่น การให้ความยินยอม การดูแล หรือการให้คำแนะนำก่อนที่จะทำการแทรกแซงต่อรัฐที่ใช้ข้อยกเว้น หรือข้อผ่อนปรน และวิธีการปฏิบัติในการแทรกแซงที่จะทำให้เกิดผลที่พึงปรารถนา
4. ลักษณะที่ถาวรหรือชั่วคราวของตัวข้อยกเว้นหรือข้อผ่อนปรน

<sup>7</sup> อ้างอิงจาก ข่าวเจาะจากการค้าระหว่างประเทศ > การประชุมคณะกรรมการร่วมความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย ครั้งที่ 1 (29 พฤศจิกายน 2548)

<sup>8</sup> นิมนวล ผิวทองงาม, “เขตการค้าเสรีอาเซียน,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542), น. 88 - 89, อ้างจาก John S. Lambrindis.

5. ควรคำนึงถึงการบัญญัติมาตรการปกป้องบางประการที่บังคับไว้ก่อนที่จะเกิดผลเสียหา  
อันไม่พึงปรารถนาปรากฏขึ้นในการใช้ช้อยกเว้น หรือข้อผ่อนปรน

ในข้อตกลง TAFTA นี้ ช้อยกเว้นและข้อผ่อนปรนได้รับการบัญญัติไว้ในบทที่ 16 ว่า  
ด้วยช้อยกเว้นทั่วไป และบทที่ 5 ว่าด้วยมาตรการปกป้อง ดังต่อไปนี้

### 1.3.1 ช้อยกเว้นทั่วไป

WTO ได้บัญญัติช้อยกเว้นของการปฏิบัติตามพันธกรณีในข้อตกลงทางการค้าต่าง ๆ  
ได้ 2 กรณี คือ

#### ก. ช้อยกเว้นด้านความมั่นคงของชาติ (Security Exceptions)

ช้อยกเว้นซึ่งอาศัยเหตุผลด้านความมั่นคงของชาติ (National Security) ปรากฏอยู่  
ใน Article XXI ของ GATT 1994 และยังมีการยอมรับช้อยกเว้นดังกล่าวนี้ โดยบัญญัติไว้ใน  
ข้อตกลงจัดตั้งเขตการค้าเสรีต่างๆ อาทิเช่น Article 18 (1) (2) ของ EFTA Article 223 - 225 ของ  
ECC

#### ข. ช้อยกเว้นทั่วไป (General Exceptions)

ปรากฏอยู่ใน Article XX ของ GATT 1994 ภาควิชาสามารถนำมาใช้มาตรการจำกัด  
เชิงปริมาณต่อภาควิชาอื่น เมื่อเกิดความจำเป็น หรือเพื่อเป็นการจำกัดทางการค้าที่แอบแฝงต่อ  
การค้าระหว่างประเทศ โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ หรือไม่มีเหตุผล ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้  
ใน Article XX (a) – (j)

เมื่อพิจารณาช้อยกเว้นทั่วไปตาม Article XX จะเห็นได้ว่าเป็นช้อยกเว้นแบบมี  
ข้อจำกัด กล่าวคือ จะต้องต้องมีเหตุตามที่บัญญัติไว้ในข้อ (a) – (j) เท่านั้น ต่างจาก Article XXI ซึ่ง  
มิได้มีข้อจำกัดการยกเว้นแต่อย่างใด หากเป็นกรณีอาศัยเหตุผลเพื่อความมั่นคงของชาติแล้ว  
สามารถยกเว้นการปฏิบัติตามพันธกรณีได้ทั้งหมด

ข้อตกลง TAFTA ได้บัญญัติช้อยกเว้น ทั้งช้อยกเว้นทั่วไป และช้อยกเว้นด้านความ  
มั่นคงของชาติ ไว้ในบทที่ 16 ว่าด้วยช้อยกเว้นทั่วไป ใน Article 1601 และ Article 1602  
ตามลำดับ โดยใน Article 1601 เพื่อความมุ่งประสงค์ของบทบัญญัติในข้อตกลง TAFTA เกี่ยวกับการ  
ค้าสินค้า จะถือเอา Article XX ของ GATT 1994 และเกี่ยวกับการค้าบริการและการลงทุน จะ  
ถือเอา Article XIV ของ GATS เป็นช้อยกเว้นทั่วไปอันถือเป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลง TAFTA นี้โดย  
อนุโลม รวมทั้งจะถือเอา Article XX (e) – (g) ของ GATT 1994 เป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลง TAFTA  
ในบทที่ 9 ว่าด้วยการลงทุนโดยอนุโลม



ในส่วนของ Article 1602 ได้บัญญัติไว้ให้ Article XXI ของ GATT 1994 และ Article XIV ของ GATS เป็นข้อยกเว้นด้านความมั่นคง อันถือเป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลง TAFTA นี้โดยอนุโลม ตามความมุ่งประสงค์ของบทบัญญัติในข้อตกลง TAFTA เกี่ยวกับการค้าสินค้า และการค้าบริการและการลงทุน

### 1.3.2 มาตรการปกป้อง ในสถานะของข้อยกเว้นชั่วคราวจากพันธกรณีในการดำเนินการตามข้อตกลงเขตการค้าเสรี ไทย – ออสเตรเลีย

การใช้มาตรการปกป้อง (Safeguard Measures) หรือที่เรียกอีกอย่างว่าข้อยกเว้น (Escape Clause) นั้น ได้รับการบัญญัติไว้ใน Article XIX ว่าด้วยกรณีฉุกเฉินในการนำเข้าสินค้าบางรายการ (Emergency Action on Imports of Particular Products) ของ GATT 1947 โดยให้อำนาจอภิสิทธิ์ในการจำกัดปริมาณการนำเข้าโดยใช้มาตรการปกป้องได้ หากเป็นไปตามหลักเกณฑ์ทั้ง 3 ประการ<sup>9</sup> ดังต่อไปนี้

1. ปริมาณการนำเข้าของสินค้าประเภทใดประเภทหนึ่งมีจำนวนพุ่งขึ้นสูง
2. ปริมาณการนำเข้าที่พุ่งขึ้นสูงนั้นเป็นผลมาจากสถานการณ์ที่ไม่อาจคาดเห็นได้ และเป็นผลมาจากการปฏิบัติตามพันธกรณีของข้อตกลง GATT
3. ปริมาณการนำเข้าที่พุ่งขึ้นสูงต้องก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่ออุตสาหกรรมภายในประเทศ

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากมาตรการปกป้องมีความสำคัญอย่างยิ่งในทางปฏิบัติของการค้าระหว่างประเทศ และภาคีสมาชิกต่างวิจารณ์ถึงข้อบกพร่องของมาตรการปกป้องที่มีเนื้อหา

---

<sup>9</sup> GATT 1994 Article XIX 1. (a) If, as a result of unforeseen developments and of the effect of the obligations incurred by a contracting party under this Agreement, including tariff concessions, any product is being imported into the territory of that contracting party in such increased quantities and under such conditions as to cause or threaten serious injury to domestic producers in that territory of like or directly competitive products, the contracting party shall be free, in respect of such product, and to the extent and for such time as may be necessary to prevent or remedy such injury, to suspend the obligation in whole or in part or to withdraw or modify the concession.

ของบทบัญญัติที่คลุมเครือ ยกตัวอย่างเช่น ความหมายของคำว่า "สถานการณ์ที่ไม่อาจคาดเห็นได้" (unforeseen development) เป็นต้น<sup>10</sup> ดังนั้น การบัญญัติหลักการอย่างกว้างไว้ใน Article XIX โดยขาดรายละเอียดที่ชัดเจน อาจก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติได้ หากภาคีสมาชิกใช้มาตรการปกป้องโดยไม่สุจริต จากความจำเป็นอย่างยิ่ง WTO จึงได้จัดทำ ข้อตกลงว่าด้วย มาตรการปกป้อง (Agreement on Safeguards) เพื่อกำหนดรายละเอียดเนื้อหาของมาตรการปกป้อง ดังเช่น ความโปร่งใส ขอบเขตในการใช้มาตรการปกป้อง บรรทัดฐานในการพิสูจน์ความเสียหาย รวมถึงคำนิยามของคำว่า "ความเสียหายอย่างร้ายแรง" หรือ "การคุกคามจนทำให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง" การใช้มาตรการปกป้องในลักษณะชั่วคราวและการลดระดับการใช้มาตรการ (Temporary Nature and Depressively) การปรับตัวทางโครงสร้าง การชดเชยค่าเสียหายและการตอบโต้ การแจ้ง การปรึกษาหารือ การติดตามตรวจสอบ และการระงับข้อพิพาท โดยเฉพาะบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการว่าด้วยมาตรการปกป้อง<sup>11</sup>

บทบัญญัติว่าด้วยการใช้มาตรการปกป้อง ในบทที่ 5 ตาม Article 502 ของ TAFTA นี้ กำหนดไว้ในกรณีที่การลด หรือยกเลิกอากรศุลกากร ทำให้สินค้าที่มีแหล่งกำเนิดในประเทศหนึ่งถูกนำเข้าไปในอาณาเขตของอีกฝ่ายหนึ่ง และก่อให้เกิดความเสียหายรุนแรงแก่ประเทศนั้น ประเทศดังกล่าวอาจใช้มาตรการปกป้องได้ ดังต่อไปนี้<sup>12</sup>

---

<sup>10</sup> นภารัตน์ วรรณสันสูตร, "ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับมาตรการปกป้องภายใต้เกดต์ และองค์การการค้าโลก: ศึกษากรณีกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา," (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543), น. 25.

<sup>11</sup> เพิ่งอ้าง, น. 26.

<sup>12</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 502

If, as a result of the reduction or elimination of a customs duty pursuant to this Agreement, an originating good of a Party is being imported into the other Party's territory in such increased quantities, in absolute terms or relative to domestic production, and under such conditions as to cause serious damage, or actual threat thereof, to a domestic industry producing a like or directly competitive good, the other Party may, to the minimum extent necessary to prevent or remedy serious damage and facilitate adjustment, apply a safeguard measure, consisting of:

1. ระวังการลดอากรศุลกากรเพิ่มเติมสำหรับสินค้าที่ระบุไว้ในข้อตกลง
2. เพิ่มอัตราอากรศุลกากรที่เรียกเก็บจากสินค้าไม่เกินกว่าอัตราที่ต่ำกว่าของอัตราอากรศุลกากรที่เรียกเก็บจริงกับสินค้าของทุกประเทศเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (อัตราอากรปกติ) ในขณะที่ใช้มาตรการ หรือที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่ความตกลงนี้มีผลใช้บังคับหนึ่งวัน

โดยใน Article 503 ได้กำหนดขอบเขตและระยะเวลาของการใช้มาตรการปกป้องในช่วงเวลาปรับเปลี่ยน<sup>13</sup> ไว้ดังต่อไปนี้

1. ให้ภาคีใช้มาตรการปกป้องได้เฉพาะในช่วงระยะเวลาเท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันหรือเยียวยาความเสียหายรุนแรง และเพื่อเอื้ออำนวยให้เกิดการปรับตัวภาคีอาจใช้มาตรการปกป้องในช่วงแรกได้ไม่นานเกินกว่าสองปี ระยะเวลาของมาตรการปกป้องอาจจะขยายได้อีกไม่เกิน 2 ปี หากเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดในบทนี้ ระยะเวลาทั้งหมดของมาตรการปกป้องซึ่งรวมถึงระยะเวลาที่ได้ขยายออกไปดังกล่าว จะต้องไม่เกิน 6 ปี ให้ยกเลิกมาตรการปกป้องสินค้าภายใน 2 ปีหลังจากสิ้นสุดช่วงเวลาปรับเปลี่ยนสำหรับสินค้านั้น ทั้งนี้ โดยไม่คำนึงถึงระยะเวลาของมาตรการดังกล่าว หรือไม่ว่ามาตรการดังกล่าวจะได้รับการขยายออกไปหรือไม่ ห้ามใช้มาตรการปกป้องใหม่กับสินค้าหลังจากวันนั้น

---

(w) the suspension of the further reduction of any rate of customs duty provided for under this Agreement on the good; or

(x) an increase of the rate of customs duty on the good to a level not to exceed the lesser of

(xxxvi) the most-favoured-nation (MFN) applied rate of customs duty in effect at the time the action is taken, or

(xxxvii) the MFN applied rate of customs duty in effect on the day immediately preceding the date of entry into force of this Agreement.

<sup>13</sup> ช่วงเวลาปรับเปลี่ยน (Transition Period) ที่เกี่ยวข้องกับสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่ง หมายถึง ระยะเวลาจากที่ข้อตกลงนี้มีผลใช้บังคับ จนถึงวันที่ได้มีการยกเลิกอากรศุลกากรของสินค้านั้น โดยเป็นไปตามภาคผนวก 2 แนบท้ายข้อตกลง TAFTA

2. เพื่อให้อำนาจให้เกิดการปรับตัวในสถานการณ์ที่ระยะเวลาที่เสนอให้ใช้มาตรการปกป้องมากเกินไปเกินกว่าหนึ่งปี ให้ภาคีฝ่ายที่ใช้มาตรการดังกล่าวผ่อนคลายความเข้มงวดตามลำดับในช่วงปกติระหว่างที่ใช้มาตรการรวมถึงในช่วงที่ขยายระยะเวลาออกไป

3. ห้ามภาคีใช้มาตรการปกป้อง หรือมาตรการชั่วคราวเกินกว่าหนึ่งครั้งกับสินค้าเดียวกัน จนกว่าช่วงระยะเวลาได้ผ่านพ้นไปเท่ากับระยะเวลาของการใช้มาตรการปกป้องหรือมาตรการชั่วคราวในครั้งก่อน หลังจากการยุติการใช้มาตรการดังกล่าว

4. ภาคีไม่อาจใช้มาตรการปกป้อง หรือมาตรการชั่วคราวกับสินค้าที่อยู่ภายใต้มาตรการที่ภาคีใช้ตาม Article XIX ของ GATT 1994 และข้อตกลงว่าด้วยมาตรการปกป้องข้อตกลงว่าด้วยสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม หรือบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องอื่นใดในข้อตกลงขององค์การการค้าโลก และภาคีต้องไม่ใช้มาตรการปกป้องหรือมาตรการชั่วคราวกับสินค้าที่อยู่ภายใต้มาตรการที่ภาคีใช้ตาม Article XIX ของ GATT 1994 และข้อตกลงว่าด้วยมาตรการปกป้องข้อตกลงว่าด้วยสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม หรือบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องอื่นใดในข้อตกลงขององค์การการค้าโลก

5. เมื่อสิ้นสุดการใช้มาตรการปกป้อง ให้ภาคีฝ่ายที่ใช้มาตรการดังกล่าวใช้อัตราอากรศุลกากรที่กำหนดไว้ในตารางพิกัดอัตราศุลกากรของตนตามที่ระบุไว้ในภาคผนวก 2 ณ วันที่มาตรการสิ้นสุดลง เสมือนหนึ่งว่าไม่เคยมีการใช้มาตรการปกป้องนั้นมาก่อน<sup>14</sup>

มาตรการปกป้องที่บัญญัติไว้ในบทที่ 5 ของ TAFTA นี้ อาจแยกได้เป็น 2 ประเภท คือ มาตรการปกป้องทั่วไป (Global Safeguards) และมาตรการปกป้องพิเศษสำหรับสินค้าเกษตรอ่อนไหวบางรายการ (Special Safeguard Measures For Certain Sensitive Agricultural Products) ดังต่อไปนี้

ก. มาตรการปกป้องทั่วไป (Global Safeguards)

Article 508 กำหนดไว้ว่า ภาคีแต่ละฝ่ายคงไว้ซึ่งสิทธิและพันธกรณีของตนภายใต้ Article XIX ของ GATT 1994 และข้อตกลงองค์การการค้าโลกว่าด้วยมาตรการปกป้อง และ

---

<sup>14</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 503.5

... 5. On the termination of a safeguard measure, the Party that applied the measure shall apply the rate of customs duty set out in its Tariff Schedule as specified in Annex 2 on the date of termination as if the safeguard measure had never been applied.

บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องอื่นใดในข้อตกลงองค์การการค้าโลก ข้อตกลงนี้ไม่ก่อให้เกิดสิทธิหรือพันธกรณีที่เพิ่มเติมเกี่ยวกับมาตรการปกป้องทั่วไปดังกล่าวต่อคู่ภาคี เว้นแต่ภาคีที่ใช้มาตรการดังกล่าวอาจไม่ใช้มาตรการกับการนำเข้าสินค้าที่ได้ถิ่นกำเนิดของภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง หากการนำเข้าดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดอันตรายรุนแรงหรือภัยคุกคามให้เกิดอันตรายรุนแรงดังกล่าว หรือความเสียหายรุนแรงหรือภัยคุกคามที่ก่อให้เกิดความเสียหายรุนแรงดังกล่าวจริง หรือปัจจัยดังกล่าวอื่นใดที่อาจกำหนดไว้ใน Article XIX ของ GATT 1994 และข้อตกลงองค์การการค้าโลกว่าด้วยมาตรการปกป้อง และบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องอื่นใดในข้อตกลงองค์การการค้าโลก โดยก่อนที่จะดำเนินการใช้มาตรการดังกล่าว ให้ภาคีที่พิจารณาจะใช้มาตรการปกป้องทั่วไปกับสินค้าที่ได้ถิ่นกำเนิดของภาคีอีกฝ่ายหนึ่งเริ่มการปรึกษาหารือกับภาคีฝ่ายนั้นโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะปฏิบัติได้<sup>15</sup>

๓. มาตรการปกป้องพิเศษสำหรับสินค้าเกษตรอ่อนไหวบางรายการ (Special Safeguard Measures For Certain Sensitive Agricultural Products)

TAFTA ได้กำหนดมาตรฐานสำหรับมาตรการปกป้องพิเศษในสินค้าอ่อนไหวบางรายการไว้ ดังหลักเกณฑ์มาตรฐานที่สำคัญ<sup>16</sup> ต่อไปนี้

---

<sup>15</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 508

1. Each Party retains its rights and obligations under Article XIX of GATT 1994 and the WTO Agreement on Safeguards and any other relevant provisions in the WTO Agreement. This Agreement does not confer any additional rights or obligations on the Parties with regard to such global safeguard measures, except that a Party taking such a measure may exclude imports of an originating good of the other Party from the action if such imports are not a cause of serious injury or threat thereof or of serious damage or actual threat thereof or of any other such factor as may be provided in Article XIX of GATT 1994 and the WTO Agreement on Safeguards, and any other relevant provisions in the WTO Agreement.

2. A Party considering the imposition of a global safeguard measure on an originating good of the other Party shall initiate consultations with that Party as far in advance of taking any such measure as practicable.

<sup>16</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 509

1. ในสภาวะการณ์พิเศษ ภาคิอาจใช้มาตรการปกป้องพิเศษกับสินค้าเกษตรอ่อนไหว โดยจำกัดจำนวนเฉพาะตามที่ระบุไว้ในภาคผนวก 5 ของข้อตกลง TAFTA

2. ภาคิอาจใช้มาตรการปกป้องพิเศษกับสินค้าเฉพาะในระหว่างระยะเวลาที่กำหนดไว้ในภาคผนวก 5 สำหรับสินค้านั้น ๆ เท่านั้น

3. มาตรการปกป้องพิเศษดังกล่าว อาจใช้กับการนำเข้าสินค้าเกษตรที่ระบุไว้ในภาคผนวก 5 หากปริมาณการนำเข้าของสินค้าที่ได้แหล่งกำเนิดของภาคิอีกฝ่ายหนึ่งที่เข้ามาในดินแดนศุลกากรของภาคิในระหว่างปีปฏิทินที่กำหนดไว้ใด ๆ เกินกว่าระดับปริมาณที่กำหนดไว้ในภาคผนวก 5 สำหรับปีนั้น หากเป็นไปตามเงื่อนไขดังกล่าวนี้ ภาคิอาจเพิ่มอัตราอากรศุลกากรที่ใช้บังคับกับสินค้าสำหรับช่วงระยะเวลาที่เหลือของปีปฏิทินนั้น โดยการใช้อัตราอากรศุลกากรที่เรียกเก็บกับสินค้าในอัตราเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (อัตราอากรปกติ) ณ ขณะนั้น หรืออัตราฐาน อัตราใดอัตราหนึ่งที่ต่ำกว่า

4. ภาคิแต่ละฝ่ายจะต้องใช้มาตรการปกป้องพิเศษใด ๆ ในลักษณะที่โปร่งใส โดยภาคิที่ใช้มาตรการปกป้องพิเศษจะต้องแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้ภาคิอีกฝ่ายหนึ่งทราบล่วงหน้าโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะปฏิบัติได้ และไม่ว่าในกรณีใด ๆ ก็ตามภายใน 10 วันทำการของการดำเนินการดังกล่าว รวมทั้งเมื่อมีการร้องขอ ภาคิที่ใช้มาตรการจะต้องปรึกษาหารือและร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อสนเทศตามความเหมาะสมกับภาคิอีกฝ่ายหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขในการใช้มาตรการดังกล่าว

5. ภาคิไม่อาจใช้มาตรการปกป้องพิเศษกับสินค้าซึ่งอยู่ภายใต้มาตรการที่ภาคิได้ใช้ตาม Article XIX ของ GATT 1994 และข้อตกลงองค์การการค้าโลกว่าด้วยมาตรการปกป้อง หรือบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องอื่นใดในข้อตกลงองค์การการค้าโลก หรือมาตรการที่กำหนดไว้ใน Article 502 - 508

6. ในกรณีที่ภาคิทำความตกลงหรือข้อตกลงกับประเทศที่มีได้เป็นภาคีหลังจากที่เริ่มใช้บังคับความตกลงนี้ โดยมีได้มีมาตรการปกป้องพิเศษกับสินค้าต่างๆ ที่ครอบคลุมในส่วนที่เกี่ยวข้องของภาคผนวก 5 ของข้อตกลงนี้ และในกรณีที่ประเทศที่มีได้เป็นภาคีเป็นผู้จัดหาที่สำคัญของสินค้าหรือสินค้าต่างๆ โดยความยินยอมร่วมกัน คู่ภาคิจะต้องเริ่มการปรึกษาหารือเกี่ยวกับขอบเขตสำหรับสินค้านั้นหรือสินค้าเหล่านั้นที่จะถอนออกจากภาคผนวก 5

ทั้งนี้ ไทยและออสเตรเลียจะต้องทบทวนการดำเนินการตามบทบัญญัติข้อนี้ รวมถึงความเหมาะสมของรายการสินค้าและระดับปริมาณ รวมถึงปัจจัยการเติบโตที่กำหนดไว้ในภาคผนวก 5 ภายใน 3 ปีนับจากวันที่เริ่มใช้บังคับข้อตกลงนี้<sup>17</sup>

## 2. วิธีการระงับข้อพิพาทในเขตการค้าเสรี ไทย – ออสเตรเลีย

ข้อตกลงเขตการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลีย ได้วางบทบัญญัติในเรื่องการปรึกษาหารือและการระงับข้อพิพาท (Consultations and Dispute Settlement) ที่เกิดจากการดำเนินการตามพันธกรณีของคู่ภาคี ไว้ในบทที่ 18 โดยใน Article 1801 ได้กำหนดขอบเขตของการใช้บทบัญญัตินี้กับการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นยกเว้นในเรื่องมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช และมาตรฐานอาหารในบทที่ 6 เรื่องนโยบายการแข่งขันทางการค้าในบทที่ 12 เรื่องการจัดซื้อโดยรัฐในบทที่ 15 เนื่องจากในเรื่องดังกล่าวนี้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาทเป็นการเฉพาะอยู่แล้ว ทั้งนี้ ให้ใช้ในเรื่องพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในบทที่ 11 เฉพาะในเรื่องอากรศุลกากร

บทบัญญัติเกี่ยวกับการปรึกษาหารือและการระงับข้อพิพาทในข้อตกลง TAFTA นี้ ได้วางหลักเกณฑ์ ขั้นตอน รายละเอียดการปฏิบัติ และกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการยุติข้อพิพาทระหว่างคู่ภาคีคือไทยและออสเตรเลีย ซึ่งมีรายละเอียดค่อนข้างชัดเจนเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของคู่ภาคีเมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้น โดยไม่ต้องอาศัยเอกสารหรือพิธีสารใด ๆ เกี่ยวกับกลไกการระงับข้อพิพาทต่างหากจากตัวข้อตกลง ดังเช่นใน เขตการค้าเสรีอาเซียน ซึ่ง CEPT Scheme for AFTA ได้วางบทบัญญัติในเรื่องการระงับข้อพิพาทไว้อย่างกว้าง ๆ ในข้อ 8 โดยขาดโครงสร้างกฎเกณฑ์ในการระงับข้อพิพาทใน CEPT ทำให้ต้องมีการบัญญัติ Protocol on Dispute

<sup>17</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 509, Para. 11

In the event that a Party enters into an agreement or arrangement with a non-Party following entry into force of this Agreement that does not provide for special safeguard measures on a good or goods covered in the relevant section of Annex 5 of this Agreement, and where the non-Party is a substantial supplier of the good or goods, the Parties shall, by mutual consent, enter into consultations on the scope for that good or those goods to be withdrawn from Annex 5.

Settlement Mechanism: DSM หรือ "พิธีสารว่าด้วยกลไกการระงับข้อพิพาท" เพื่อกำหนดวิธีการระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน

## 2.1 การระงับข้อพิพาทโดยคู่ภาคี

ในเบื้องต้น เมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้น การระงับข้อพิพาทจะกระทำโดยคู่ภาคีซึ่งเป็นคู่พิพาทเอง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

### 2.1.1 การระงับข้อพิพาทโดยการปรึกษาหารือ

ข้อตกลง TAFTA Article 1802 ได้กำหนดไว้ในกรณีที่มีข้อพิพาทจากการดำเนินการตามพันธกรณีให้ไทยหรือออสเตรเลียต้องให้โอกาสเพื่อการปรึกษาหารือที่ร้องขอโดยภาคีอีกฝ่ายหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องใด ๆ ที่กระทบต่อการตีความ การปฏิบัติตาม หรือการใช้ข้อตกลงนี้<sup>18</sup>

เมื่อมีการร้องขอให้มีการปรึกษาหารือ ภาคีที่ได้รับการร้องขอจะต้องตอบคำร้องขอภายในเจ็ด (7) วันหลังจากวันที่ได้รับคำร้องขอ และจะต้องเข้าสู่การปรึกษาหารือภายในสามสิบ (30) วันหลังจากวันที่ได้รับคำร้องขอ เพื่อที่จะให้บรรลุข้อยุติที่เป็นที่พอใจร่วมกัน<sup>19</sup>

### 2.1.2 การระงับข้อพิพาทโดยคนกลาง การประนีประนอม และการไกล่เกลี่ย

คู่ภาคีอาจตกลงกันให้มีคนกลาง (Good Offices) การประนีประนอม (Conciliation) หรือการไกล่เกลี่ย (Mediation) โดยอาจเริ่มต้นและยกเลิกเมื่อใดก็ได้<sup>20</sup> อีกทั้งการระงับข้อพิพาท

<sup>18</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1802, Para 1

A Party shall accord adequate opportunity for consultations requested by the other Party with respect to any matter affecting the interpretation, implementation or application of this Agreement.

<sup>19</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1802, Para 2

If a request for consultations is made, the Party to which the request is made shall reply to the request within seven days after the date of its receipt and shall enter into consultations within 30 days after the date of receipt of the request, with a view to reaching a mutually satisfactory solution.

<sup>20</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1803, Para 1



โดยคนกลาง การประนีประนอม หรือการไกล่เกลี่ย อาจดำเนินต่อไปได้ในขณะที่ขั้นตอนการระงับข้อพิพาทดำเนินการโดยศาลอนุญาโตตุลาการซึ่งจัดตั้งขึ้นตามบทบัญญัตินี้<sup>21</sup>

## 2.2 การระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ

ข้อตกลง TAFTA ได้กำหนดไว้ในกรณีที่มีการปรึกษาหารือตาม Article 1802 ล้มเหลวในการระงับข้อพิพาทภายในหกสิบ (60) วันนับจากวันที่ได้รับคำร้องขอเพื่อปรึกษาหารือ ภาควิชาซึ่งร้องขอให้มีการปรึกษาหารืออาจมีคำร้องขอเป็นลายลักษณ์อักษรต่อภาคีอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อจัดตั้งอนุญาโตตุลาการ<sup>22</sup>

ทั้งนี้ คำร้องขอให้มีการจัดตั้งอนุญาโตตุลาการจะต้องระบุรายละเอียด ดังต่อไปนี้<sup>23</sup>

### (1) มาตรการเฉพาะในประเด็นพิพาท

The Parties may at any time agree to good offices, conciliation or mediation. They may begin at any time and be terminated at any time.

<sup>21</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1803, Para 2

Good offices, conciliation or mediation may continue while procedures of an arbitral tribunal established in accordance with this Chapter are in progress.

<sup>22</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1804, Para 1

If the consultations referred to in Article 1802 fail to settle a dispute within 60 days of the date after receipt of the request for consultations, the Party which made the request for consultations may make a written request to the other Party to establish an arbitral tribunal.

<sup>23</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1804, Para 2

The request to establish an arbitral tribunal shall identify:

(kkkk) the specific measures at issue;

the legal basis of the complaint including the provisions of this Agreement alleged to have been breached and any other relevant provisions; and

the factual basis for the complaint.

- (2) มูลฐานทางกฎหมายของคำฟ้องรวมถึงบทบัญญัติของข้อตกลงนี้ที่ถูกกล่าวอ้างว่าถูกละเมิด
- (3) บทบัญญัติอื่นใดที่เกี่ยวข้อง และ
- (4) มูลฐานข้อเท็จจริงสำหรับคำฟ้อง

ในการระงับข้อพิพาทอันเกิดขึ้นจากการดำเนินการตามพันธกรณีของคู่ภาคีโดยการอนุญาโตตุลาการนั้น มีรายละเอียดการปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

### 2.2.1 การจัดตั้งและหน้าที่ของอนุญาโตตุลาการ

ในการจัดตั้งอนุญาโตตุลาการ TAFTA ได้วางบทบัญญัติกำหนดให้ “คณะอนุญาโตตุลาการ” ประกอบไปด้วยอนุญาโตตุลาการสามคน โดยเมื่อภาคีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งส่งคำร้องขอเป็นลายลักษณ์อักษรไปยังคู่ภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อจัดตั้งอนุญาโตตุลาการตาม Article 1804 ภาคีแต่ละฝ่ายจะต้องแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการหนึ่งคนภายในสามสิบ (30) วันหลังจากที่ได้รับคำร้องขอดังกล่าว และหลังจากนั้นอนุญาโตตุลาการทั้งสองที่ได้รับการแต่งตั้งจะตกลงร่วมกันแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการคนที่สามภายในสามสิบ (30) วันหลังจากที่มีการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการคนที่สอง<sup>24</sup> ซึ่งคู่ภาคีจะต้องให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการคนที่สามภายในเจ็ด (7) วันหลังจากที่มีการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการดังกล่าว โดยผู้ซึ่งได้รับความเห็นชอบจะได้เป็นประธานของคณะอนุญาโตตุลาการ<sup>25</sup>

ในกรณีที่อนุญาโตตุลาการคนที่สามไม่ได้รับการแต่งตั้งภายในสามสิบ (30) วันหลังจากที่มีการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการคนที่สอง หรือหากภาคีฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายไม่

<sup>24</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1805, Para 1

An arbitral tribunal shall consist of three members. Each Party shall appoint a member within 30 days after the receipt of the request under Article 1804. The two members appointed shall, within 30 days after the appointment of the second of them, designate by common agreement the third member.

<sup>25</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1805, Para 2

The Parties shall, within seven days after the date of the designation of the third member, approve or disapprove the appointment of that member, who shall, if approved, chair the tribunal.

เห็นชอบการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการคนที่สาม คู่ภาคีจะต้องปรึกษารื้อซึ่งกันและกันเพื่อร่วมกันแต่งตั้งประธานคณะอนุญาโตตุลาการภายในกำหนดเวลาต่อไปอีกสามสิบ (30) วัน<sup>26</sup> โดยให้ถือว่า คณะอนุญาโตตุลาการได้จัดตั้งขึ้นในวันที่การแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการคนที่สามได้รับความเห็นชอบหรือตกลงกันโดยคู่ภาคีตามบทบัญญัติข้อนี้<sup>27</sup>

หากอนุญาโตตุลาการที่ได้รับการแต่งตั้งภายใต้บทบัญญัติข้อนี้ลาออก หรือไม่สามารถปฏิบัติงานได้ ให้ดำเนินการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการแทนด้วยวิธีการเช่นเดียวกับการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการที่ถูกแทนที่ และให้อนุญาโตตุลาการที่แต่งตั้งแทนมีอำนาจและหน้าที่ทั้งหมดของอนุญาโตตุลาการที่ถูกแทนที่<sup>28</sup>

ทั้งนี้ ในบทบัญญัติข้อ 1805 ของ TAFTA ยังได้บัญญัติเกี่ยวกับคุณสมบัติของอนุญาโตตุลาการ และบุคคลผู้ได้รับการแต่งตั้งเป็นประธานคณะอนุญาโตตุลาการ โดยอนุญาโตตุลาการ จะต้องมีความสมบูรณ์ ดังต่อไปนี้

- (1) จะต้องมีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ในด้านกฎหมาย การค้าระหว่างประเทศ เรื่องอื่น ๆ ที่ข้อตกลงนี้ครอบคลุมหรือการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นภายใต้ข้อตกลงการค้าระหว่างประเทศ

---

<sup>26</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1805, Para 3

If the third member has not been designated within 30 days after the date of the appointment of the second member, or if one or both of the Parties disapproves the appointment of the third member, the Parties shall consult each other in order to jointly appoint within a further period of 30 days the chair of the arbitral tribunal.

<sup>27</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1805, Para 4

An arbitral tribunal shall be regarded as established on the day on which the appointment of the third member of the tribunal has been approved or agreed by the Parties in accordance with this Article.

<sup>28</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1805, Para 5

If a member appointed under this Article resigns or becomes unable to act, a successor member shall be appointed in the same manner as prescribed for the appointment of the member being replaced and the successor shall have all the powers and duties of the member being replaced.

- (2) จะต้องได้รับการคัดเลือกอย่างเคร่งครัดบนพื้นฐานของความไม่ลำเอียง ความน่าเชื่อถือ การตัดสินใจที่ถูกต้อง และความเป็นอิสระ และ
  - (3) จะต้องเป็นอิสระจากและไม่ขึ้นกับหรือได้รับคำสั่งจากภาคีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
- ส่วนบุคคลผู้ได้รับการแต่งตั้งเป็นประธานคณะอนุญาโตตุลาการจะต้องไม่เป็นคนชาติ (National) หรือมีถิ่นพำนักในดินแดน หรือได้รับการว่าจ้างโดยภาคีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และต้องไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในข้อพิพาทไม่ว่าในสถานะใดๆ

บทบัญญัติ Article 1806 ของ TAFTA ได้กำหนดหน้าที่ (Functions) ของคณะอนุญาโตตุลาการซึ่งได้จัดตั้งขึ้นตามคำร้องขอภายใต้ Article 1804 โดยสามารถแบ่งหน้าที่หลักของคณะอนุญาโตตุลาการออกเป็น 2 ประการ คือ หน้าที่ในการปรึกษาหารือกับคู่ภาคี และหน้าที่ในการทำคำชี้ขาดต่อข้อพิพาทที่เกิดขึ้น

ข้อตกลง TAFTA กำหนดให้คณะอนุญาโตตุลาการจะต้องปรึกษาหารือกับคู่ภาคีตามความเหมาะสมและให้โอกาสอย่างเพียงพอ เพื่อให้การระงับข้อพิพาทเป็นไปด้วยความพึงพอใจร่วมกัน<sup>29</sup>

ส่วนหน้าที่ในการมีคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ TAFTA บัญญัติให้ คณะอนุญาโตตุลาการจะต้องมีคำชี้ขาดโดยเป็นไปตามความตกลงนี้ และกฎเกณฑ์ที่ใช้บังคับในกฎหมายระหว่างประเทศ โดยคำชี้ขาดดังกล่าวต้องระบุรายละเอียด อันได้แก่ คำวินิจฉัยในข้อกฎหมายและข้อเท็จจริง พร้อมกับเหตุผล และอาจรวมถึงทางเลือกสำหรับคู่ภาคีในการพิจารณาเพื่อ

---

<sup>29</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1806, Para 1

An arbitral tribunal established under Article 1804:

(mmmm) shall consult the Parties as appropriate and provide adequate opportunities for the development of a mutually satisfactory settlement of the dispute;

shall make its award in accordance with this Agreement and applicable rules of international law;

shall set out, in its award, its findings of law and fact, together with its reasons; and

may, in addition to its findings of law and fact, include in its award options for the Parties to consider in implementing the award.

ปฏิบัติตามคำชี้ขาด ทั้งนี้ คณะอนุญาโตตุลาการจะต้องพยายามทำคำวินิจฉัย และคำชี้ขาดโดยฉันทามติ แต่ก็อาจตัดสินด้วยการใช้การออกเสียงข้างมากได้ด้วย<sup>30</sup>

## 2.2.2 กระบวนการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการ

คณะอนุญาโตตุลาการต้องกำหนดขั้นตอนวิธีพิจารณาเกี่ยวกับสิทธิของคู่ภาคีที่จะได้รับการพิจารณาจากคณะอนุญาโตตุลาการโดยการปรึกษาหารือกับคู่ภาคี ในกรณีที่ขั้นตอนวิธีพิจารณาดังกล่าวไม่ได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นในบทนี้<sup>31</sup>

คณะอนุญาโตตุลาการจะต้องดำเนินการประชุมแบบปิด และจะให้คู่ภาคีอยู่ในการประชุมได้เฉพาะเมื่อได้รับเชิญให้ปรากฏตัวต่อหน้าคณะอนุญาโตตุลาการเท่านั้น<sup>32</sup> การดำเนินการพิจารณาของศาลอนุญาโตตุลาการและเอกสารที่ยื่นต่อศาลจะต้องเก็บรักษาไว้เป็นความลับ ทั้งนี้ ไม่เป็นการขัดขวางภาคีที่จะเปิดเผยคำแถลงท่าทีหรือคำร้องของตนต่อสาธารณะ แต่ภาคีนั้นจะต้องไม่เปิดเผยข้อสนเทศที่ยื่นโดยภาคีอีกฝ่ายหนึ่งต่อคณะอนุญาโตตุลาการ ซึ่งภาคีดังกล่าวกำหนดให้เป็นความลับ<sup>33</sup>

---

<sup>30</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1806, Para 3

An arbitral tribunal shall attempt to make its decision, including its award, by consensus but may also make such decisions by majority vote.

<sup>31</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1807, Para 11

An arbitral tribunal shall, in consultation with the Parties, regulate its own procedures governing the rights of Parties to be heard and its own deliberations where such procedures are not otherwise set out in this Chapter.

<sup>32</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1807, Para 1

An arbitral tribunal shall meet in closed session. The Parties shall be present at the meetings only when invited by an arbitral tribunal to appear before it.

<sup>33</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1807, Para 2

The deliberations of an arbitral tribunal and the documents submitted to it shall be kept confidential. Nothing in this Article shall preclude a Party from disclosing to the public statements of its own positions or its submissions, but a Party shall not

คู่ภาคีจะต้องดำเนินการจัดส่งคำร้องเป็นลายลักษณ์อักษรต่อคณะอนุญาโตตุลาการ ซึ่งในคำร้องดังกล่าว คู่ภาคีจะเสนอข้อเท็จจริงในคดีและข้อต่อสู้ของตน ภายในกำหนดระยะเวลา ยี่สิบเอ็ด (21) วันหลังจากวันที่จัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการนั้นสำหรับภาคีซึ่งเป็นฝ่ายร้องขอให้ จัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการ และภายในยี่สิบเอ็ด (21) วันสำหรับภาคีอีกฝ่ายหนึ่งหลังจากวันที่ ภาคีผู้ร้องขอให้จัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการได้จัดส่งคำร้องที่เป็นลายลักษณ์อักษร<sup>34</sup> ซึ่งคำร้องเป็น ลายลักษณ์อักษรดังกล่าวนี้ คณะอนุญาโตตุลาการจะขอให้ภาคีทั้งสองฝ่ายยื่นในการ ประชุมที่เป็นสาระสำคัญครั้งแรกของคณะอนุญาโตตุลาการกับคู่ภาคี<sup>35</sup> คู่ภาคียังต้องยื่นคำแถลง โดยวาจาของตนที่เป็นลายลักษณ์อักษรให้แก่คณะอนุญาโตตุลาการ<sup>36</sup>

การโต้แย้งอย่างเป็นทางการจะมีขึ้นในการประชุมที่เป็นสาระสำคัญครั้งที่สอง โดยให้ ภาคีฝ่ายที่ไม่ได้ร้องขอให้จัดตั้งศาลมีสิทธิที่จะเสนอคำร้องของตนเป็นลำดับแรก ซึ่งก่อนการ

---

disclose information submitted by the other Party to an arbitral tribunal which the latter Party has designated as confidential.

<sup>34</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1807, Para 3

The Parties shall transmit to the tribunal written submissions in which they present the facts of their cases and their arguments and shall do so within the following time limits:

(nnnnn) for the Party which requested the establishment of the arbitral tribunal, within 21 days after the date of the establishment of that tribunal; and

for the other Party, within 21 days after the date of the transmission of the written submission of the Party which requested the establishment of the arbitral tribunal.

<sup>35</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1807, Para 4

At its first substantive meeting with the Parties, an arbitral tribunal shall ask the Party which requested the establishment of the tribunal to present its submission. At the same meeting, the arbitral tribunal shall ask the other Party to present its submission.

<sup>36</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1807, Para 7

The Parties shall make available to an arbitral tribunal a written version of their oral statements.

ประชุมคู่ภาคีจะต้องเสนอคำโต้แย้งเป็นลายลักษณ์อักษรต่อคณะอนุญาโตตุลาการ<sup>37</sup> คณะอนุญาโตตุลาการอาจซักถามและขอคำชี้แจงจากคู่ภาคีเมื่อใดก็ได้ ไม่ว่าในระหว่างการประชุมหรือเป็นลายลักษณ์อักษร<sup>38</sup> รวมทั้ง ยังอาจขอข้อมูลและข้อเสนอแนะทางเทคนิคจากบุคคล หรือองค์กรใด ๆ ที่คณะอนุญาโตตุลาการเห็นว่าเหมาะสม โดยมีเงื่อนไขว่าคู่ภาคีได้ตกลงกันดังกล่าว และให้เป็นไปตามข้อกำหนดและเงื่อนไขตามที่คู่ภาคีอาจกำหนดขึ้น วรรคนี้ไม่ใช้กับข้อมูลและคำแนะนำทางเทคนิคที่จัดให้โดยบุคคลหรือองค์กรใด ๆ ที่เป็นส่วนหนึ่งของคำร้องดังที่ได้กล่าวมาแล้ว<sup>39</sup>

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการพิจารณาและทำคำชี้ขาดต่อข้อพิพาทอย่างเป็นธรรม และมีความโปร่งใส การยื่นคำร้อง การโต้แย้ง และคำแถลงดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จะต้องกระทำโดยมีคู่ภาคีอยู่ด้วย และคำร้องที่เป็นลายลักษณ์อักษรของภาคีแต่ละฝ่าย รวมถึงข้อสังเกตใดๆ เกี่ยวกับร่างคำชี้ขาดซึ่งจัดทำขึ้นโดยเป็นไปตาม Article 1809 วรรคที่ 2 คำแถลงและการตอบข้อซักถามโดยวาจาที่ถามโดยศาลอนุญาโตตุลาการที่เป็นลายลักษณ์อักษร จะต้องยื่นให้แก่ภาคีอีก

---

<sup>37</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1807, Para 5

Formal rebuttals shall be made at the second substantive meeting of an arbitral tribunal. The Party which did not request the establishment of the tribunal shall have the right to present its submission first. Before the meeting, the Parties shall submit written rebuttals to the tribunal.

<sup>38</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1807, Para 6

An arbitral tribunal may at any time put questions to the Parties and ask them for explanations either in the course of a meeting or in writing.

<sup>39</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1807, Para 10

At the request of a Party, or on its own initiative, an arbitral tribunal may seek information and technical advice from any person or body that it deems appropriate, provided that the Parties so agree and subject to such terms and conditions as the Parties may set. This paragraph does not apply to information and technical advice provided by any person or body as part of the submissions referred to in paragraphs 4 to 6.

ฝ่ายหนึ่งด้วย<sup>40</sup> อีกทั้ง คณะศาลอนุญาโตตุลาการจะต้องไม่มีการติดต่อกับภาคีฝ่ายใด ๆ เพียงฝ่ายเดียวเกี่ยวกับข้อพิพาทที่กำลังพิจารณาอยู่<sup>41</sup>

### 2.2.3 คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ และการปฏิบัติตาม

ข้อตกลง TAFTA วางหลักไว้เกี่ยวกับคำชี้ขาดใน Article 1806 วรรคที่ 2 ว่า คำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการถือเป็นที่สุดและผูกพันคู่ภาคี

คณะอนุญาโตตุลาการจะต้องมีคำชี้ขาดบนพื้นฐานของคำร้องและข้อต่อสู้ของคู่ภาคี และข้อสนเทศใด ๆ ที่ศาลได้รับโดยการขอข้อมูลและข้อแนะนำทางเทคนิคจากบุคคลหรือองค์กรใด ๆ ที่คณะอนุญาโตตุลาการเห็นว่าเหมาะสม เว้นแต่คู่ภาคีจะตกลงกันเป็นอย่างอื่น<sup>42</sup>

---

<sup>40</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1807, Para 8

The submissions, rebuttals and statements referred to in paragraphs 4. to 6 shall be made in the presence of the Parties. Each Party's written submissions, including any comments on the draft award made in accordance with Article 1809 (2), written versions of oral statements and responses to questions put by an arbitral tribunal, shall be made available to the other Party.

<sup>41</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1807, Para 9

An arbitral tribunal shall have no ex parte communications concerning a dispute it is considering.

<sup>42</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1809

1. Unless the Parties otherwise agree, an arbitral tribunal shall base its award on the submissions and arguments of the Parties and on any information it has obtained in accordance with Article 1807 (10).

2. An arbitral tribunal shall prepare a draft award and accord adequate opportunity for the Parties to review this draft. The Parties may submit to the tribunal written comments on the draft award within 14 days after the date of its receipt. The tribunal shall consider any comments received from the Parties in finalising its award.

3. An arbitral tribunal shall release to the Parties its final award on a dispute within 120 days after the date of its establishment. If the tribunal considers it cannot release its final



การทำคำชี้ขาดนั้น คณะอนุญาโตตุลาการจะต้องเตรียมร่างคำชี้ขาดและให้เวลาพอสมควรแก่คู่ภาคีที่จะทบทวนร่างคำชี้ขาดนี้ โดยคู่ภาคีอาจเสนอข้อสังเกตเป็นลายลักษณ์อักษรต่อศาลเกี่ยวกับร่างคำชี้ขาดภายในสิบสี่ (14) วันหลังจากวันที่ได้รับร่างคำชี้ขาด ศาลจะต้องพิจารณาข้อสังเกตใด ๆ ที่ได้รับจากคู่ภาคีในการจัดทำคำชี้ขาดสุดท้าย ซึ่งการทำคำชี้ขาดสุดท้ายแก่คู่ภาคีเกี่ยวกับข้อพิพาทนี้จะต้องทำภายในหนึ่งร้อยยี่สิบ (120) วัน หลังจากวันที่มีการจัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการ แต่หากคณะอนุญาโตตุลาการพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่สามารถมีคำชี้ขาดสุดท้ายภายใน 120 วัน คณะอนุญาโตตุลาการจะต้องแจ้งแก่คู่ภาคีเป็นลายลักษณ์อักษรถึงเหตุผลสำหรับความล่าช้านั้น รวมทั้งระยะเวลาที่คณะอนุญาโตตุลาการคาดว่าจะมีคำชี้ขาดได้

ทั้งนี้ คำชี้ขาดสุดท้ายของคณะอนุญาโตตุลาการจะต้องจัดทำเป็นเอกสารสาธารณะภายในสิบ (10) วันนับจากวันที่คณะอนุญาโตตุลาการมีคำชี้ขาดให้แก่คู่ภาคี

ในส่วนของการปฏิบัติตามสัญญา คู่ภาคีจะต้องปฏิบัติตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการโดยพลัน<sup>43</sup> โดยภาคีจะต้องแจ้งแก่ภาคีอีกฝ่ายหนึ่งเป็นลายลักษณ์อักษร ถึงการดำเนินการใดๆ ที่ตนเสนอจะปฏิบัติตามคำชี้ขาดของศาลอนุญาโตตุลาการภายในสามสิบ (30) วันหลังจากวันที่คู่ภาคีได้รับคำชี้ขาดสุดท้าย<sup>44</sup> แต่หากภาคีฝ่ายหนึ่งพิจารณาว่าไม่สามารถปฏิบัติตามคำชี้ขาดได้โดยพลัน หรือหากภาคีฝ่ายที่ร้องขอให้จัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการพิจารณาเห็นว่าการดำเนินการที่เสนอ หรือที่ได้ดำเนินการไปในภายหลังโดยภาคีอีกฝ่ายหนึ่งไม่เป็นการปฏิบัติตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ คู่ภาคีจะต้องเข้าสู่การปรึกษาหารือโดยทันที เพื่อหาข้อยุติ (Resolution) ร่วมกัน อันได้แก่ การชดเชยหรือการดำเนินการที่เป็นทางเลือกอื่นใดๆ และเรื่อง

award within 120 days, it shall inform the Parties in writing of the reasons for the delay, together with an estimate of the period within which it will issue its award.

4. The final award of an arbitral tribunal shall become a public document within 10 days of its release to the Parties.

<sup>43</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1810, Para 1

The Parties shall promptly comply with an award of an arbitral tribunal.

<sup>44</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1810, Para 2

A Party shall notify the other Party in writing of any action it proposes to take to implement an award of an arbitral tribunal within 30 days after the date of the receipt of the final award by the Parties.

ระยะเวลาที่ตามสมควรในการปฏิบัติตามข้อยุติดังกล่าว ซึ่งการชดเชยและการดำเนินการที่เป็นทางเลือกอื่นๆ เป็นมาตรการชั่วคราว ไม่ถือว่าเป็นการปฏิบัติตามคำชี้ขาดเดิมอย่างสมบูรณ์<sup>45</sup>

#### 2.2.4 การชดเชย และการระงับสิทธิประโยชน์ชั่วคราว

ในกรณีดังกล่าวต่อไปนี้เป็นภาคีฝ่ายที่ร้องขอให้จัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการอาจมีหนังสือแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรแก่ภาคีอีกฝ่ายหนึ่งเมื่อใดก็ได้ในภายหลังว่า ตนประสงค์ที่จะรับการให้สิทธิประโยชน์ที่มีผลกระทบเท่ากับความไม่สอดคล้องดังที่คณะอนุญาโตตุลาการวินิจฉัย หนังสือแจ้งดังกล่าวจะต้องกำหนดระดับของสิทธิประโยชน์ที่ภาคีเสนอที่จะระงับ ภาคีฝ่ายที่ร้องขอให้จัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการอาจเริ่มต้นการระงับสิทธิประโยชน์สามสิบวันหลังจากวันที่ตนได้มีหนังสือแจ้งแก่ภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง<sup>46</sup>

---

<sup>45</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1810, Para 3

If a Party considers that prompt compliance with an award of an arbitral tribunal is impracticable, or if a Party which requested the establishment of an arbitral tribunal considers that an action proposed or subsequently taken by the other Party does not implement the award of the tribunal, the Parties shall immediately enter into consultations with a view to developing a mutually acceptable resolution, such as compensation or any alternative arrangement and agreeing on a reasonable period to implement any such resolution. Compensation and any alternative arrangement are temporary measures, neither of which is preferred to full implementation of the original award.

<sup>46</sup> Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 1811, Para 1

If:

(oooo) the Party which requested the establishment of an arbitral tribunal has not received any notice from the other Party under Article 1810 (2); or

(pppp) the Parties are unable to agree on a mutually acceptable resolution under Article 1810 (3) within 30 days of the commencement of consultations under Article 1810 (3); or

- (1) ภาคฝ่ายที่ร้องขอให้จัดตั้งศาลอนุญาโตตุลาการไม่ได้รับการแจ้งใด ๆ จากภาคอีกฝ่ายหนึ่งในอันที่จะปฏิบัติตามคำชี้ขาดของศาลอนุญาโตตุลาการภายในสามสิบ (30) วันหลังจากวันที่คู่ภาคได้รับคำชี้ขาดสุดท้าย หรือ
- (2) เมื่อภาคฝ่ายหนึ่งพิจารณาว่าไม่สามารถปฏิบัติตามคำชี้ขาดได้โดยพลัน หรือหากภาคฝ่ายที่ร้องขอให้จัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการพิจารณาเห็นว่าการดำเนินการที่เสนอ หรือที่ได้ดำเนินการไปในภายหลังโดยภาคอีกฝ่ายหนึ่งไม่เป็นการปฏิบัติตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ และคู่ภาคได้เข้าสู่การปรึกษาหารือแล้ว แต่ไม่สามารถตกลงกันในเรื่องข้อยุติที่เป็นที่ยอมรับร่วมกันได้ภายในสามสิบ (30) วันของการเริ่มต้นการปรึกษาหารือ หรือ
- (3) คู่ภาคได้ตกลงกันในเรื่องข้อยุติที่เป็นที่ยอมรับร่วมกันแล้ว แต่ภาคฝ่ายที่ร้องขอให้จัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการพิจารณาว่า ภาคอีกฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของการตกลงดังกล่าว

นอกจากจะได้กำหนดกรณีที่ภาคฝ่ายหนึ่งอาจขอระงับการให้สิทธิประโยชน์ดังกล่าวแล้ว ข้อตกลง TAFTA Article 1811 วรรคที่ 2 ยังได้กำหนดการพิจารณาประเภทของสิทธิประโยชน์ที่จะระงับภายใต้บทบัญญัตินี้ อันได้แก่

---

(clxvii) the Parties have agreed on a mutually acceptable resolution under Article 1810 (3) and the Party which requested the establishment of the arbitral tribunal considers that the other Party has failed to observe the terms of such agreement,

the Party which requested the establishment of an arbitral tribunal may at any time thereafter provide written notice to the other Party that it intends to suspend the application of benefits of equivalent effect to the non-conformity found by the tribunal. The notice shall specify the level of benefits that the Party proposes to suspend. The Party which requested the establishment of an arbitral tribunal may begin suspending benefits 30 days after the date on which it provides notice to the other Party.

- (ก) ภาคีฝ่ายที่ร้องขอให้จัดตั้งศาลอนุญาโตตุลาการจะต้องหาทางที่จะระงับการใช้บังคับสิทธิประโยชน์ในสาขาเดียวกันเป็นลำดับแรก หรือสาขาที่ได้รับผลกระทบจากเรื่องศาลวินิจฉัยว่าไม่สอดคล้องกับความตกลงนี้
- (ข) ภาคีฝ่ายที่ร้องขอให้จัดตั้งศาลอนุญาโตตุลาการอาจจะระงับการใช้บังคับสิทธิประโยชน์ในสาขาอื่นหากตนพิจารณาว่าการระงับการใช้บังคับสิทธิประโยชน์ในสาขาเดียวกันไม่สามารถปฏิบัติได้หรือไม่มีประสิทธิภาพ และ
- (ค) ภาคีฝ่ายที่ร้องขอให้จัดตั้งศาลอนุญาโตตุลาการจะต้องมุ่งหมายที่จะทำให้มั่นใจว่าระดับของการระงับสิทธิประโยชน์เป็นผลกระทบที่เทียบเท่ากับความไม่สอดคล้องที่ศาลวินิจฉัย

การระงับสิทธิประโยชน์ใดๆ ภายใต้ข้อนี้จะต้องเป็นการชั่วคราวและให้ใช้บังคับได้เฉพาะจนกระทั่งถึงเวลาที่ภาคีฝ่ายที่ต้องปฏิบัติตามคำชี้ขาดของศาลอนุญาโตตุลาการได้ปฏิบัติตาม หรือจนกระทั่งได้มีข้อยุติที่เป็นที่พอใจร่วมกัน

ไทยและออสเตรเลีย จึงมีพันธกรณีในการดำเนินการให้เป็นไปตามข้อตกลงเขตการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลีย ในอันที่จะลดและขจัดอุปสรรคทางการค้าที่อยู่ในรูปกำแพงภาษีศุลกากรและมีกำแพงภาษีศุลกากร ตามกรอบระยะเวลาและเงื่อนไขบางประการที่กำหนดไว้โดยมีองค์กรหรือหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตามข้อตกลง TAFTA เป็นผู้ควบคุมให้การดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศดังกล่าวเป็นไปด้วยดี ทั้งนี้ เมื่อมีกรณีพิพาทเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามพันธกรณีดังกล่าว กลไกการระงับข้อพิพาทระหว่างคู่ภาคี ก็จะถูกนำมาบังคับใช้ตามข้อตกลงการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลีย

### 3. ประเด็นปัญหาจากการดำเนินการตามข้อตกลงเขตการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลีย

#### ต่อประเทศไทย

#### 3.1 พันธกรณีในการดำเนินการตาม TAFTA ของประเทศไทย

ด้วยเหตุที่ในขณะนี้ข้อตกลงเขตการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลีย ได้มีผลใช้บังคับแล้วตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2548 ที่ผ่านมา ประเทศไทยในฐานะที่เป็นคู่สัญญาต้องผูกพันและมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตามสัญญาตามหลักสัญญาผูกพันคู่สัญญา

พันธกรณีของประเทศไทยในการดำเนินการตามข้อตกลงเขตการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลีย ในส่วนของการค้าสินค้าประเภทหลัก ๆ ได้แก่ การลดและขจัดกำแพงภาษีศุลกากรในสินค้าแต่ละประเภทตามตารางข้อผูกพัน (Schedule of Commitment) ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลง และการขจัดอุปสรรคทางการค้าที่มีได้อยู่ในรูปกำแพงภาษีศุลกากร (NTBs) นอกจากนี้ ประเทศไทยยังผูกพันในอันที่จะต้องประสานความร่วมมือกับประเทศออสเตรเลีย เพื่อส่งเสริมให้เกิดการค้าเสรีและเป็นธรรม

ประเทศไทยจะลดภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าเนื้อโคจำนวน 8 รายการ ซึ่งถือเป็นสินค้าเกษตรอ่อนไหว โดยจะลดภาษีให้เหลือ 0% ทั้งหมดภายในปี 2020 และจะทยอยลดภาษีศุลกากรสำหรับผลิตภัณฑ์นมในลักษณะที่เป็นสินค้าเกษตรอ่อนไหวภายใต้มาตรการปกป้องพิเศษให้เหลือ 0% ภายในระยะเวลา 10 ปี จำนวน 17 รายการ และภายในระยะเวลา 15 ปี จำนวน 10 รายการ ส่วนผลิตภัณฑ์นมประเภทที่เป็นสินค้าเกษตรที่มีโควตานำเข้าตามพันธกรณีกับองค์การการค้าโลก ต้องยกเลิกโควตานำเข้าดังกล่าวภายใน 20 ปี โดยไทยจะทยอยเปิดตลาดให้แก่ออสเตรเลียในปริมาณและระยะเวลาต่าง ๆ กันขึ้นอยู่กับความอ่อนไหวของผลิตภัณฑ์นมดังกล่าว ทั้งนี้ในช่วงเปลี่ยนผ่าน ไทยจะร่วมกับออสเตรเลียใช้กลไกปกป้อง (Safeguard Mechanism) เพื่อออกมาตรการแก้ปัญหาผลกระทบต่ออุตสาหกรรมภายในประเทศเนื่องจากการนำเข้า

อย่างไรก็ตาม อิสร์กุล อุณหฤต (ผู้ช่วยวิจัยประจำโครงการ WTO Watch)<sup>47</sup> ได้ศึกษาวิจัยและให้ความเห็นไว้เกี่ยวกับผลกระทบต่อภาคการผลิตผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ และผลิตภัณฑ์นม ในปี 2548 ที่ผ่านมามีว่า ผลิตภัณฑ์นมนั้น ได้รับผลกระทบจากข้อตกลงอย่างมาก แม้จะเป็นเพียงปีแรกของการเริ่มต้นบังคับใช้ความตกลง ซึ่งมีการลดภาษีลดประมาณร้อยละ 3 เท่านั้น โดยมูลค่าการนำเข้าสินค้าในกลุ่มดังกล่าว เพิ่มขึ้นจาก 2,055 ล้านบาทในปี 2547 เป็น 3,234 ล้านบาทในปี 2548 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 57 ส่วนตลาดเนื้อโคและเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนเนื้อก็ได้รับผลกระทบจากข้อตกลงดังกล่าว ไม่น้อยเช่นกัน โดยในปี 2548 ไทยลดภาษีนำเข้าเนื้อโคแช่แข็งจากออสเตรเลียนลงเหลือร้อยละ 40 จากเดิมร้อยละ 51 โดยมีโควตาการนำเข้าที่ 776 ตัน (การนำเข้าส่วนเกินจากปริมาณที่กำหนดจะต้องเสียภาษีในอัตราปกติ) การลดภาษีดังกล่าวทำให้มีการนำเข้าเนื้อโคแช่แข็งจากออสเตรเลียถึง 680 ตัน

<sup>47</sup> อิสร์กุล อุณหฤต, ข้อตกลงการค้าเสรีไทย - ออสเตรเลีย: รายงานและบทวิเคราะห์ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), เมษายน 2549, น. 190 - 191.

### 3.2 ประเด็นปัญหาในทางปฏิบัติจากการดำเนินการตามพันธกรณีของประเทศไทย พิจารณา ในทางกฎหมาย

#### 3.2.1 สถานะทางกฎหมายของข้อตกลงเขตการค้าเสรี ไทย – ออสเตรเลีย

การจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทย - ออสเตรเลีย (ข้อตกลง TAFTA) นั้น มีประเด็นข้อกฎหมายในเบื้องต้นว่า ข้อตกลง TAFTA ซึ่งเริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2548 โดยมีได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภานั้น เป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับขั้นตอนของการทำสนธิสัญญาหรือไม่ ซึ่งตามมาตรา 224 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 บัญญัติว่า

“หนังสือสัญญาใดที่มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย หรือเขตอำนาจแห่งรัฐ หรือจะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามสัญญา ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา”

กล่าวคือ หนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภามีอยู่ 3 ประเภทเท่านั้น คือ หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงเขตอำนาจแห่งรัฐ และหนังสือสัญญาที่ต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้เป็นไปตามสัญญา เมื่อพิจารณาลักษณะของข้อตกลง TAFTA แล้ว ก็มิได้อยู่ในข่ายที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาแต่อย่างใด เนื่องจากข้อตกลง TAFTA มิได้มีข้อบัญญัติใดอันเป็นการเปลี่ยนแปลงอาณาเขตและเขตอำนาจแห่งรัฐของประเทศไทย อีกทั้งยังไม่จำเป็นต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้สามารถอนุวัติการตามข้อตกลง TAFTA ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการลดและขจัดอุปสรรคทางการค้าทั้งที่อยู่ในรูปภาษีศุลกากร และมีใช่ภาษีศุลกากร ทั้งนี้ เพราะในส่วนของ การลดและขจัดอุปสรรคทางการค้าที่อยู่ในรูปของภาษีศุลกากร พิกัดอัตราศุลกากรซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตาม “พระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530” เป็นกฎหมายรองรับอยู่แล้ว โดยตามพิกัดอัตราศุลกากรภาค 4 ประเภทที่ 10 ว่าด้วยของที่ได้รับการยกเว้นอากร การยกเว้นอากรให้เป็นไปตาม “สัญญากับนานาประเทศ”<sup>48</sup>

<sup>48</sup> นอกจากนี้ ในส่วนของการลดและขจัดอุปสรรคทางการค้าที่มีได้อยู่ในรูปภาษีศุลกากร ก็ไม่มีความจำเป็นต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้อนุวัติการเป็นไปตามข้อตกลง TAFTA เนื่องจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็นของข้อตกลง TAFTA มีอำนาจออกกฎ หรือระเบียบ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามข้อตกลง TAFTA อยู่แล้ว

ในการวิเคราะห์ถึงสถานะทางกฎหมายของ “ตารางข้อผูกพันเฉพาะ: Schedules of Specific Commitments” ตามข้อตกลงการค้าเสรีไทย - ออสเตรเลีย อันประกอบด้วย ตารางผูกพันพิกัดอัตราภาษีศุลกากร (Schedules of Tariff Commitments) ของไทยและออสเตรเลีย ตารางสินค้าภายใต้มาตรการปกป้องพิเศษ (Schedules of products subject to Special Safeguards) ของไทยและออสเตรเลีย ซึ่งได้เจรจาตกลงกันลดภาษีศุลกากรสำหรับสินค้านำเข้าของอีกฝ่ายนั้น ควรจะได้มีการวิเคราะห์ถึงเอกสารหลัก อันได้แก่ “ข้อตกลงการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลีย: Thailand - Australia Free Trade Agreement” ซึ่งกำหนดหลักการ กฎเกณฑ์ และหน้าที่ต่างๆ สำหรับคู่ภาคีในการอนุวัติการให้มีการดำเนินการให้เขตการค้าเสรีไทย - ออสเตรเลีย พัฒนาไปสู่ระบบการค้าที่มีความเสรี โดยสินค้าที่ผลิตและจำหน่าย ในประเทศคู่ภาคีสามารถเคลื่อนย้าย นำเข้า ส่งออก ระหว่างกันได้โดยไม่อยู่ภายใต้อุปสรรคใดๆ ไม่ว่าจะเป็นอุปสรรคทางการค้าที่อยู่ในรูปกำแพงภาษีศุลกากร หรืออุปสรรคทางการค้าที่มีกำแพงภาษีศุลกากร รวมถึง การบริการ การลงทุน ตลอดจนความร่วมมือกันในด้านต่างๆ อันมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าสินค้าและบริการระหว่างกันด้วย ซึ่งเริ่มต้นในวันที่ 1 มกราคม 2005 โดยในช่วงเวลาการดำเนินการของคู่ภาคีนั้น จะใช้รูปแบบของการทยอยลดพิกัดอัตราภาษีศุลกากรสินค้าเป็นลำดับไปตามที่ได้มีการเจรจาระหว่างกัน สินค้าดังกล่าวนั้นจะได้รับประโยชน์ทั้งการลดอัตราภาษีศุลกากรลงตามลำดับจนเหลือศูนย์ รวมทั้งข้อจำกัดทางการค้าที่มีกำแพงภาษีศุลกากรก็จะต้องถูกลดและขจัดลงตามที่ได้ตกลงกันได้ด้วย

เอกสารข้อตกลง TAFTA ดังกล่าวนี้นี้ จึงมีความสำคัญในเชิงนิติศาสตร์ เนื่องจากหากเอกสารเหล่านี้เป็นเพียงเอกสารทางการทูต หรือเอกสารทางการเมืองแล้วนั้น การปฏิบัติตามความในเอกสารย่อมขึ้นอยู่กับดุลพินิจของรัฐ แต่หากเป็นเอกสารที่มีค่าบังคับก่อให้เกิดข้อผูกพันต่อรัฐ อันได้แก่ สนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศต่างๆ ก็จะทำให้รัฐที่เป็นภาคีในความตกลงฉบับนั้น สามารถอ้างสิทธิให้รัฐอื่นที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามข้อผูกพันที่ปรากฏในความตกลง และย่อมก่อให้เกิดความรับผิดชอบในทางกฎหมายระหว่างประเทศ ตลอดจนพันธกรณีในการชดเชยค่าเสียหายด้วย ปัญหานี้น่าสนใจผลกระทบต่ออนุวัติการในเขตการค้าเสรีไทย - ออสเตรเลีย หากรัฐถือว่าเอกสารดังกล่าวไม่มีผลผูกพันทางกฎหมายก็ย่อมอาจเลือกที่จะปฏิบัติตามหรือไม่ก็ได้ตามใจชอบ แต่ตรงกันข้ามหากเป็นสนธิสัญญาแล้วรัฐสมาชิกผู้ไม่ปฏิบัติตามก็อาจจะอยู่ในฐานะผู้ละเมิดอันนำมาซึ่งความรับผิดชอบ

การวิเคราะห์สถานะทางกฎหมายของเอกสารดังกล่าว จะใช้แนวทางจากหลักที่ได้จากคำนิยามในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา 1969 (Vienna Convention of

the Law of Treaties, 1969 1155 U.N.T.S. 331) ประกอบกับคำพิพากษาของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศในคดีโกลด์ทรีปแห่งทะเลเอเดียน<sup>49</sup>

อนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา 1969 ได้ให้คำนิยามถึงลักษณะองค์ประกอบ และขั้นตอนในการทำข้อตกลงระหว่างประเทศตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสนธิสัญญาไว้ใน Article 2: 1a ว่า

“สนธิสัญญา หมายถึง ข้อตกลงระหว่างประเทศที่ได้ทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรระหว่างรัฐต่างๆ และอยู่ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะทำขึ้นฉบับเดียวหรือสองฉบับหรือหลายฉบับผนวกกัน และไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไรก็ตาม”

ทั้งนี้ ชื่อที่ใช้ในการเรียกข้อตกลงระหว่างประเทศโดยรัฐนั้น นิยมใช้ในหลายรูปแบบ เช่น อนุสัญญา (Convention) พิธีสาร (Protocol) หรือปฏิญญา (Declaration) หรือความตกลง / ข้อตกลง (Agreement) เป็นต้น

“ซึ่งไม่ว่าสนธิสัญญาจะมีชื่ออย่างไรก็ตาม หากคู่สัญญาในสนธิสัญญามีเจตนาในการกำหนดพันธกรณีระหว่างกันก็มีผลผูกพันทางกฎหมายต่อรัฐผู้ลงนาม”<sup>50</sup> สอดคล้องกับที่เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่า เอกสารเพื่อการจัดตั้งเขตการค้าเสรีไทย - ออสเตรเลียนั้น ใช้ชื่อว่า ข้อตกลง และใน Article 7 ของอนุสัญญากรุงเวียนนา ได้บัญญัติไว้เกี่ยวกับตัวแทนผู้มีอำนาจในการทำสนธิสัญญาว่า ตัวแทนในการทำสนธิสัญญา คือ ประมุขแห่งรัฐ หัวหน้ารัฐบาล หรือรัฐมนตรีต่างประเทศไม่จำเป็นต้องมีหนังสือมอบอำนาจเต็ม และในกรณีที่สามารถพิจารณาจากทางปฏิบัติของรัฐและพฤติกรรมแวดล้อม และเจตนาของรัฐเองเห็นได้ว่าตั้งใจให้บุคคลใดๆ เป็นตัวแทนผู้มี

<sup>49</sup> ใน Aegean Sea Continental Shelf Case ศาลโลกได้ตัดสินปัญหาระหว่างกรีซและตุรกี เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 1978 โดยในคำพิพากษาคิดดังกล่าว ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์เอกสารระหว่างประเทศไว้ว่า แต่ละคดีจะต้องมีการพิจารณาและตรวจสอบ (1) รูปแบบของเอกสาร หรือตราสารฉบับนั้นว่า มีลักษณะว่าเป็นสนธิสัญญาได้หรือไม่ (2) ข้อความ เนื้อหา สาระ รวมทั้งคำต่าง ๆ ที่ใช้ในเอกสาร และ (3) สถานการณ์ที่เกิดขึ้น ในขณะที่เอกสารฉบับนั้นได้รับการลงมติดำเนินการจากคู่กรณี รวมทั้งพฤติกรรมต่างๆ ของคู่กรณี เพื่อการดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของเอกสารนั้น, อ้างอิงจาก นีมนวล ผิวทองงาม, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 50, น. 31.

<sup>50</sup> นีมนวล ผิวทองงาม, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 8, น. 31.



อำนาจก็ถือว่าบุคคลนั้นเป็นตัวแทนทำสนธิสัญญาของรัฐนั้น<sup>51</sup> ซึ่งการลงนามผูกพันในข้อตกลง TAFTA นั้น บุคคลผู้ลงนามฝ่ายไทย ได้แก่ นายวัฒนา เมืองสุข ซึ่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ในขณะนั้น และนายมาร์ก เวล รัฐมนตรีการค้า เป็นผู้ลงนามฝ่ายออสเตรเลีย อันเป็นการลงนามที่สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศและทำให้เกิดความผูกพันในนามรัฐได้

ในเนื้อหาของของข้อตกลง TAFTA ระบุให้คู่ภาคีดำเนินการให้เป็นไปตามพันธกรณีที่ผูกพันไว้ด้วยการลดภาษีศุลกากรสินค้านำเข้าของภาคีอีกฝ่ายตามตารางข้อผูกพันเฉพาะ และด้วยการจัดอุปสรรคทางการค้าที่มีไขก้างภาษีศุลกากร รวมทั้งให้ความร่วมมือต่อกันในด้านต่างๆ เพื่อให้บรรลุประสงค์และเป้าหมายของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีไทย - ออสเตรเลีย และเพื่อเป็นการประสานประโยชน์ร่วมกัน โดยสรุปแล้วเมื่อพิจารณาแนวทางในการพิจารณาเอกสารระหว่างประเทศจากหลักที่ได้จากคำนิยามในอนุสัญญากรุงเวียนนา ประกอบกับคำพิพากษาของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศพบว่า TAFTA เป็นข้อตกลงระหว่างประเทศซึ่งมีผลผูกพันประเทศภาคีให้มีพันธกรณีที่ซึ่งกันและกัน โดยมีคำบังคับทางกฎหมายระหว่างประเทศและมีนิติฐานะเป็นสนธิสัญญาเพื่อจัดตั้งเขตการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลีย และเมื่อ "ข้อตกลง TAFTA" เป็นสนธิสัญญา ดังนั้น "ตารางข้อผูกพันเฉพาะ: Schedules of Specific Commitments" ซึ่งจัดทำขึ้นโดยความตกลงระหว่างไทยและออสเตรเลีย เป็นการจัดทำขึ้นเพื่อกำหนดกรอบระยะเวลาในการดำเนินการลดภาษีศุลกากรสินค้านำเข้าของอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของ TAFTA ที่มีคำบังคับเป็นสนธิสัญญา เพราะฉะนั้น จึงมีผลผูกพันและจึงมีคำบังคับเช่นเดียวกับ TAFTA

### 3.2.2 การใช้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด (Anti Dumping Measures)

การทุ่มตลาด คือ สภาวะที่เกิดขึ้นเมื่อสินค้าส่งออกขายในราคาที่ต่ำกว่ามูลค่าปกติ (Normal Price) ของสินค้านั้น ๆ กล่าวคือ ประเทศผู้ส่งออกจะขายสินค้าในราคาต่ำกว่าราคาภายในประเทศหรือต่ำกว่าราคาส่งออกในประเทศคู่ค้าอื่น ๆ หรือรวมถึงการขายสินค้าในราคาต่ำกว่าต้นทุนการผลิตของสินค้านั้น

ภายใต้ Article XI ของข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรหรือ GATT (GATT Article VI) ซึ่งกล่าวถึงการป้องกันการทุ่มตลาด (anti-dumping) และการเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาด (Countervailing Duties : CVD) ทั้งนี้ GATT Article VI มิได้มีบทบัญญัติห้ามมิให้มีการทุ่มตลาดโดยตรง เพียงแต่พยายามให้ประเทศภาคีสมาชิกได้ตระหนักว่า การทุ่มตลาดเป็นสิ่งต้องห้ามหาก

<sup>51</sup> นิมนวล ผิวทองงาม, เพิ่งอ้าง, น. 31.

การทุ่มตลาดนั้น ก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรง หรือเป็นอุปสรรคกีดขวางการเข้าไปประกอบอุตสาหกรรมภายในของประเทศสมาชิกอื่น ๆ ทั้งนี้หากประเทศผู้นำเข้าสามารถพิสูจน์ได้ว่าการทุ่มตลาดจากประเทศคู่ค้าส่งออกที่ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่ออุตสาหกรรมภายในประเทศของตน ประเทศผู้นำเข้านั้นสามารถใช้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดได้ ซึ่งหลักการอย่างง่ายที่ใช้ในการพิสูจน์ว่าการทุ่มตลาดเกิดขึ้นหรือไม่ มักจะอาศัยการเปรียบเทียบราคาสินค้านำเข้าจากโรงงานของประเทศผู้ส่งออกกับราคาขายของสินค้านั้น ณ ชายแดนของประเทศผู้นำเข้าซึ่งได้หักต้นทุนค่าขนส่งและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นหลังจากสินค้านำเข้าออกจากโรงงานแล้ว

อย่างไรก็ตาม การสรุปว่าราคาขายต่ำกว่าราคาในประเทศเป็นการขายในราคาต่ำกว่าต้นทุนนั้นถือเป็นการแปลความหมายที่ไม่ถูกต้อง เพราะบางครั้งการพิสูจน์เรื่องการทุ่มตลาดมีความยุ่งยากซับซ้อน เนื่องจากยังคงมีความสับสนระหว่างการทุ่มตลาดกับการนำเข้าสินค้าที่ได้รับประโยชน์จากการได้รับเงินอุดหนุน นโยบายการค้าโดยทั่วไปมักกล่าวว่า การทุ่มตลาดหมายถึง การที่หน่วยผลิตใด ๆ เห็นข้อได้เปรียบจากการกำหนดราคาแบบแบ่งแยกตลาดและดำเนินการเช่นนั้นโดยอาศัยทรัพยากรของตนเอง ในขณะที่การให้เงินอุดหนุน คือ การให้ความช่วยเหลือจากรัฐบาลแก่อุตสาหกรรมนั้น ๆ ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม ทั้งการให้เงินอุดหนุนและการทุ่มตลาดต่างก็ส่งผลกระทบต่อตลาดสินค้านำเข้าได้อย่างไม่แตกต่างกัน การเปรียบเทียบราคาในประเทศผู้ส่งออกกับราคาในประเทศผู้นำเข้า บางครั้งมีอาจกระทำได้ เนื่องจากหน่วยผลิตที่ส่งออกมีการตกแต่งบัญชี จนมีอาจทราบต้นทุนการผลิตที่แท้จริง หรือในบางกรณี สินค้าที่ส่งออกไม่มีขายในประเทศผู้ส่งออกหรือมีขายแต่เพียงเล็กน้อย

ที่ผ่านมา นับตั้งแต่ข้อตกลงว่าด้วยการดำเนินการตาม Article VI ของ GATT 1994 เริ่มบังคับใช้ เมื่อวันที่ 1 มกราคม 1995 จนถึง 31 ธันวาคม 2005 ได้มีการเปิดไต่สวนคดีการตอบโต้การทุ่มตลาด และมีการใช้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดสินค้าทั้งหมดตามสถิติขององค์การการค้าโลก จำนวนทั้งสิ้น 1804 คดี<sup>52</sup>

ออสเตรเลียเป็นประเทศที่ใช้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด (Anti-Dumping Measures) มากเป็นอันดับ 5 ของโลก ที่ผ่านมามีไทยถูกออสเตรเลียใช้มาตรการดังกล่าวเป็นเครื่องมือในการกีดกันการค้ามากเป็นอันดับ 3 รองจากสหภาพยุโรป และอินโดนีเซีย ปัจจุบัน มีสินค้าไทยที่ถูกไต่สวนในออสเตรเลีย ได้แก่ พีวีซี (Polyvinyl Chloride) กระจกใส ท่อเหล็กชุบสังกะสี (Galvanize steel pipe) สินค้าชั้นเหล็กชนิดถอดประกอบ (Certain Steel Shelving Kits)

<sup>52</sup> ข้อมูลจาก [http://www.wto.org/english/tratop\\_e/adp\\_e/adp\\_stattab6\\_e.xls](http://www.wto.org/english/tratop_e/adp_e/adp_stattab6_e.xls)

น้ำสับปะรดเข้มข้นและสับปะรดกระป๋อง (Pineapple Concentrate and Canned Pineapple) เหล็กโครงสร้างรูปพรรณ และโพลีเอทาลีน (Linear low density polyethylene)<sup>53</sup>

ในขณะที่ไทยไม่เคยใช้มาตรการดังกล่าวกับออสเตรเลียมาก่อน ข้อตกลง TAFTA จะช่วยให้ทั้งสองประเทศสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาการกีดกันทางการค้าผ่านการใช้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด โดยอาจให้การสนับสนุนการค้าในด้านอื่น ในขณะที่คงมาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดไว้

### 3.2.3 อุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดออสเตรเลีย (Market Access) ของสินค้าเนื้อโคและผลิตภัณฑ์นม ในแง่กฎระเบียบภายใน

อุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดออสเตรเลียของเนื้อโคและผลิตภัณฑ์นมนั้น ส่วนใหญ่มีที่มาจากกฎระเบียบภายในของออสเตรเลียที่ค่อนข้างเข้มงวด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการใช้มาตรการทางการค้าที่มีประสิทธิภาพ (NTMs) ต่อสินค้านำเข้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าประเภทอาหาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบภายในดังกล่าวในที่นี้ ผู้เขียนจะอธิบายถึงกฎระเบียบภายในที่มีลักษณะเป็นอุปสรรค (Barriers) ในการเข้าสู่ตลาดออสเตรเลีย นับตั้งแต่มีการนำเข้าสินค้าประเภทอาหารไปในออสเตรเลีย การใช้ระเบียบที่ควบคุมสินค้าอาหาร และท้ายที่สุดผู้เขียนจะยกตัวอย่างสินค้าอาหารส่งออกของประเทศไทยที่ได้รับผลกระทบจากกฎระเบียบภายในของออสเตรเลีย ดังต่อไปนี้

#### (1) ระเบียบการนำเข้าสินค้าประเภทอาหารของออสเตรเลีย<sup>54</sup>

##### ก. ขั้นตอนการนำเข้าสินค้าประเภทอาหาร

โดยทั่วไปสินค้านำเข้าออสเตรเลีย ก่อนที่จะนำออกสู่ตลาดจะต้องผ่านพิธีการหรือขั้นตอนทางศุลกากร ซึ่งผู้นำเข้าอาจจะไปดำเนินการผ่านพิธีการฯ ที่สำนักงานศุลกากร หรือโดยผ่านระบบคอมพิวเตอร์อัตโนมัติ ซึ่งเชื่อมโยงกับระบบของกรมศุลกากรการเข้าสู่ระบบดังกล่าวจะต้องได้รับการอนุมัติก่อน โดยผู้ให้บริการอาจจะเป็นผู้นำเข้า หรือ Customs Brokers หากเป็น

<sup>53</sup> ข้อมูลจากกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

<sup>54</sup> ข้อมูลจากสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ นครซิดนีย์ เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2546, <[http://www.dft.moc.go.th/the\\_files/\\$\\$16/level4/00000523\\_aus\\_food.doc](http://www.dft.moc.go.th/the_files/$$16/level4/00000523_aus_food.doc)>

การนำเข้าสินค้าประเภทอาหาร รายละเอียดต่างๆ จะถูกส่งไปให้ Authority Quarantine Inspection Services (AQIS) อีกต่อหนึ่ง และจะต้องได้รับการตรวจสอบก่อนที่จะตรวจปล่อย

นอกจากนั้น หากอาหารหรือวัสดุที่หีบห่อเกี่ยวกับข้อกำหนดทางด้านควบคุมโรค (Quarantine) ในการนำเข้าพืชและสัตว์ สินค้าเหล่านั้นจะต้องเป็นไปตามกฎระเบียบด้าน Quarantine ของออสเตรเลียก่อน สินค้านั้นจึงจะถูกตรวจปล่อยออกสู่ท้องตลาด สินค้าประเภทอาหาร

ข. สินค้าประเภทอาหารซึ่งต้องมีการตรวจสอบ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

- สินค้าที่มีความเสี่ยง (Risk Categories) สินค้าประเภทนี้จะถูกแจ้งไปยัง Import Food Inspection Program – IFIP ทุกครั้งที่มีการนำเข้า อย่างไรก็ตามการตรวจสอบจะทำมาน้อยแค่ไหน ขึ้นอยู่กับประวัติของผู้ส่งออกว่าดำเนินการสอดคล้องกับข้อกำหนดมาน้อยเพียงใด หากมีประวัติดีจะมีการตรวจสอบน้อยรายการสินค้าที่มีความเสี่ยงจะมีการทบทวนทุก 6 เดือน

- Active Surveillance สินค้าประเภทนี้จะมีการตรวจสอบประมาณร้อยละ 10 ของการนำเข้าจากแต่ละประเทศ

- Random Surveillance สินค้าประเภทนี้จะมีการตรวจสอบร้อยละ 5 ของการนำเข้าสินค้าประเภทนี้ทั้งหมดไม่ว่าจะนำเข้าจากแหล่งใด

ค. การตรวจปล่อยสินค้า

- สินค้าที่มีความเสี่ยง สินค้าประเภทนี้จะต้องได้รับการตรวจสอบและอาจจะไม่มีการตรวจสอบหากมี Food Control Certificate และหากมีการตรวจสอบเจ้าหน้าที่จะแจ้งเวลา / สถานที่ / และการสุ่มตรวจสินค้า โดยปกติสินค้าที่มีความเสี่ยงจะไม่มีการตรวจปล่อยจนกว่าผลการตรวจสอบจะเป็นที่น่าพอใจ

- สินค้าภายใต้ Active Surveillance และ Random Surveillance โดยปกติสินค้าทั้งสองประเภทนี้ ศุลกากรจะแจ้งให้ AQIS ทราบและตรวจสอบก่อนที่จะมีการตรวจปล่อย

ดังนั้น ผู้นำเข้าจะต้องแจ้งให้สำนักงานตรวจสอบสินค้าประเภทอาหารในท้องถิ่นทราบ เพื่อดำเนินการนัดหมายเวลาและสถานที่ในการตรวจสอบ

ง. การระงับการนำเข้าสินค้า

หากผลการตรวจสอบปรากฏว่าสินค้านั้นไม่เป็นไปตามมาตรฐานสินค้าประเภทอาหารของออสเตรเลีย อาจจะมีการระงับการนำเข้าจนกว่าผลการตรวจสอบทางห้องปฏิบัติการจะได้ผลเป็นที่น่าพอใจ

จ. การตรวจสอบของ Import Food Inspection Program – IFIP

เจ้าหน้าที่ IFIP จะทำการตรวจสอบสินค้าให้เป็นไปตามข้อกำหนดของ Australian Food Standard Code และข้อกำหนดทางด้านฉลากและความสะอาดอื่นๆ (Labeling Compliance and general cleanliness) เช่น

- ฉลากต้องเป็นภาษาอังกฤษ
- คำอธิบาย / ผู้ผลิต / รายละเอียดของผู้นำเข้า / ประเทศแหล่งกำเนิดสินค้า / วันที่ / จำนวนสินค้าที่ปรากฏจะต้องถูกต้อง
- ส่วนผสมของอาหาร ฉลาก และขนาดของตัวอักษร จะต้องสอดคล้องกับข้อกำหนด
- เจ้าหน้าที่อาจจะนำตัวอย่างสินค้ามาวิเคราะห์ทางด้าน Microbiology สารพิษตกค้าง การใช้สารเสพติดและส่วนผสมที่ถูกต้อง เป็นต้น ซึ่งโดยปกติเจ้าหน้าที่จะแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับเหตุผลและความจำเป็นในการวิเคราะห์

- หากสินค้าจะต้องมีการตรวจสอบในห้องปฏิบัติการ AGAL (The Australian Government Analytical Laboratories) จะเป็นผู้ตรวจสอบในนามของ IFIP

ดังนั้น ผู้นำเข้าจะต้องทราบเกี่ยวกับข้อกำหนดเหล่านี้จาก Food Standard Code ซึ่งจะทำให้ลดความเสี่ยงอันเกิดจากการเสียค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น ในกรณีต้องมีการวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการและจะก่อให้เกิดความล่าช้าจากعدمสอดคล้องในกฎระเบียบของสินค้านั้น

จ. หากสินค้าที่นำเข้าไม่เป็นไปตามข้อกำหนด

- หากเป็นไปเพียงเล็กน้อย เจ้าหน้าที่ตรวจสอบอาจจะให้คำแนะนำให้มีการแก้ไขให้ถูกต้องก่อนที่สินค้านั้นจะมีการนำเข้าครั้งต่อไป

- ในบางกรณี หากเป็นไปได้ ผู้นำเข้าอาจจะต้องทำการแก้ไขให้ถูกต้องก่อน โดยเฉพาะในกรณีของความผิดพลาดของฉลาก

- ในบางกรณีอาจจะ Re-export สินค้าไปประเทศอื่น ๆ หรือในกรณีร้ายแรงอาจจะให้มีการทำลายสินค้านั้นเสีย

ข. ใบรับรอง (Certification)

สินค้าอาจจะไม่มีการตรวจสอบสินค้า / การตรวจแบบสุ่มตัวอย่าง / หรือการวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ เนื่องจาก AQIS ได้มีการตกลงกับหลายประเทศในการให้การยอมรับใบรับรองจากต่างประเทศ

ข้อตกลงที่มีอยู่กับประเทศต่าง ๆ ในปัจจุบัน ได้แก่

นิวซีแลนด์ - Ministry of Agriculture and Fisheries

|           |   |                                                                                                                                                     |
|-----------|---|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| สิงคโปร์  | - | Ministry of Environment, and the Primary Production Department, Fisheries Division                                                                  |
| ไทย       | - | กรมวิชาการเกษตร (Department of Agriculture, Center for Export inspection and Certification of Agricultural Products)                                |
| แคนาดา    | - | Department of Fisheries and Oceans                                                                                                                  |
| นอร์เวย์  | - | Control Institute for Milk and Dairy Products                                                                                                       |
| โดยทั่วไป | - | สินค้าประเภทอาหารที่มีใบรับรองจะสามารถนำเข้าโดยไม่มี การตรวจสอบ ยกเว้นการสุ่มตรวจตามปกติ หรือมีวัตถุประสงค์เพื่อ การตรวจนับ หรือมีข้อสงสัยบางประการ |

#### ข. Quality Assurance

เพื่อความสะดวกในการนำเข้า AQIS ได้มีการตกลงด้านคุณภาพ (Quality Assurance Agreements) กับผู้ผลิตต่างประเทศ ภายใต้ความตกลงดังกล่าว บริษัทต่างประเทศ จะต้องมียุทธศาสตร์ที่แสดงว่าสามารถผลิตสินค้าประเภทอาหารได้ตามมาตรฐานของออสเตรเลีย โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของมาตรฐาน ISO 9000

#### ฅ. ค่าใช้จ่าย<sup>55</sup>

- ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบสินค้าประเภทอาหาร A\$88 ต่อ 30 นาที และการตรวจปล่อยอีก A\$30 ต่อการนำเข้าสินค้าแต่ละครั้ง
- หากมีใบรับรองจะเสียค่าใช้จ่ายเพียง A\$20
- หากในการส่งสินค้าอาหารแต่ละครั้งมีสินค้าอาหารหลายประเภทจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบเป็นรายสินค้าไป
- ผู้นำเข้าจะต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายในการวิเคราะห์สินค้าในห้องปฏิบัติการซึ่งดำเนินการโดย AGAL

#### (2) ระเบียบที่ควบคุมสินค้าประเภทอาหารของออสเตรเลีย

##### ก. ระเบียบด้านสุขอนามัย (SPS Regulations)<sup>56</sup>

<sup>55</sup> ในปัจจุบัน ค่าใช้จ่ายอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงไปแล้วได้

ได้มีการวางข้อกำหนดให้สินค้าอาหารนำเข้าต้องปฏิบัติตามระเบียบด้านสุขอนามัยดังต่อไปนี้

- ต้องแจ้งขออนุญาตนำเข้าสินค้าอาหารต่อ Authority Quarantine Inspection Services (AQIS) ล่วงหน้า 1 เดือน AQIS จะประเมินความเสี่ยงต่อโรคพืชและสัตว์โดยละเอียดก่อนอนุญาตให้นำเข้าประเทศ ซึ่ง National Food Authority กำหนดให้สินค้าอาหารนำเข้าต้องมีคุณภาพไม่ต่ำกว่ามาตรฐานอาหารของออสเตรเลีย

- กำหนดให้สินค้าอาหารนำเข้าต้องปฏิบัติตามกฎหมายควบคุมคุณภาพอาหาร (Australian Food Standard Code) ซึ่งกำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการกักกัน (quarantine) และตรวจสอบ (inspection) คุณภาพอาหารนำเข้า โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของอาหาร (Food Safety) และระเบียบควบคุมโรคพืชและสัตว์ (Quarantine Requirements) ซึ่งมีความเข้มงวดโดยแบ่งประเภทอาหารเป็นสินค้าที่มีความเสี่ยงสูง กลาง และต่ำ หากพบว่าผู้ส่งออกไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดจะส่งสินค้ากลับ หรือทำลาย ทำให้ต้นทุนสินค้าสูง

- ประเทศผู้ส่งออกสินค้าอาหาร ต้องทำข้อตกลงทวิภาคีกับรัฐบาลออสเตรเลีย เพื่อให้มีระบบการตรวจสอบและออกใบรับรองกำกับสินค้าจากประเทศต้นทาง

- ต้องได้รับใบรับรองกำกับสินค้าอาหารที่นำเข้ามายังออสเตรเลียในแต่ละประเภท เช่น Health Certificate, Sanitary Certificate, Phytosanitary Certificate หรือ Certificate of Analysis จากหน่วยงานของรัฐบาลประเทศผู้ส่งออก ซึ่งในกรณีประเทศไทย หากเป็นอาหารประเภทเนื้อสัตว์ กรมปศุสัตว์เป็นผู้ออกใบรับรอง หากเป็นอาหารทะเล กรมประมงเป็นผู้ออกใบรับรอง ส่วนอาหารที่เกี่ยวข้องกับผักและผลไม้ กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้ออกใบรับรอง

นอกจากนี้ ออสเตรเลียยังกำหนดสินค้านำเข้า ได้แก่ สินค้าประเภทผักผลไม้สด (ยกเว้นที่ได้รับอนุญาตเป็นรายประเทศและตามเงื่อนไขที่กำหนด) เนื้อสัตว์บกทั้งที่แช่แข็งและที่ปรุงแต่งสำเร็จรูปแล้ว นมและไข่ (ส่วนใหญ่) เป็นต้น ล่าสุด ประเทศไทยยังไม่ได้รับอนุญาตให้นำเข้าอาหารที่มีส่วนผสมของเนื้อสัตว์เกินกว่า 5% ไปยังออสเตรเลีย เนื่องจากยังเป็นเขตติดต่อกับประเทศที่มีโรคระบาดสัตว์<sup>57</sup>

หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ Authority Quarantine Inspection Services (AQIS)

<sup>56</sup>

ข้อมูลจากกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์,

<[http://www.dft.moc.go.th/eximcentre/nation\\_law/ociania/australia1.htm](http://www.dft.moc.go.th/eximcentre/nation_law/ociania/australia1.htm)>

<sup>57</sup>

อ้างอิงจาก <http://www.aqis.gov.au>

### ข. ระเบียบด้านมาตรฐานสินค้า (Standards Regulations)

มีข้อกำหนดให้ต้องมีการปิดฉลากสินค้าสำหรับสินค้าอาหารนำเข้า โดยระบุประเทศแหล่งกำเนิดสินค้าอาหาร (Country of Origin Food Labeling Standard) ดังนี้

- ผลิตภัณฑ์ที่ไม่บรรจุในภาชนะปิดสนิทที่มีขอบข่ายรวมอยู่ในมาตรการนี้จะต้องมีการระบุประเทศแหล่งกำเนิดในฉลากอย่างเฉพาะเจาะจง
- ระบุข้อมูลแหล่งกำเนิดบนภาชนะบรรจุของผลิตภัณฑ์ที่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน
- ระบุประเทศที่เป็นแหล่งกำเนิดของอาหารที่บรรจุในภาชนะและอาหารที่ไม่บรรจุในภาชนะที่มีความสอดคล้องกับกฎระเบียบและกฎหมายที่ใช้ปฏิบัติทางการค้า
- ใช้ตัวพิมพ์ที่มีขนาดอ่านง่ายบนฉลากและแสดงสัญลักษณ์ ที่ระบุได้ว่าอาหารที่ไม่ได้บรรจุในภาชนะเป็นสินค้าที่มีแหล่งกำเนิดจากประเทศใด
- ฉลากสินค้าอาหารนำเข้าต้องเป็นภาษาอังกฤษ และมีรายละเอียด อาทิเช่น ชื่อสินค้า วันที่ผลิต ชื่อผู้ผลิต ขนาด น้ำหนัก และสัดส่วน / ส่วนประกอบของสินค้านั้น รวมทั้งจะต้องไม่มีข้อความที่ชวนเชื่อให้หลงผิด หรือเข้าใจผิดเกี่ยวกับชนิดและคุณภาพของสินค้านั้นๆ

หน่วยงานมาตรฐานอาหารของออสเตรเลียที่รับผิดชอบ คือ Food Standards Australian New Zealand (FSANZ)

### ค. ระเบียบเกี่ยวกับการขออนุญาตฉายรังสีเพื่อถนอมผลิตภัณฑ์อาหาร<sup>58</sup>

การฉายรังสีอาหาร (Food Irradiation) เป็นกรรมวิธีแปรรูปอาหารและถนอมอาหารเพื่อกำจัดหรือควบคุมการเจริญเติบโตของเชื้อแบคทีเรียที่จะทำให้อาหารเน่าเสีย เป็นพิษ (food decomposition and poisoning) และเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค การฉายรังสีผลิตภัณฑ์อาหารต้องขออนุญาต โดยยื่นใบขออนุญาตต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ Food Standards Australian New Zealand (FSANZ) ซึ่ง FSANZ จะได้จัดทำการศึกษาประเมินความเสี่ยง (risk assessment) เสนอคณะกรรมการ FSANZ Board พิจารณาอนุญาต

ทั้งนี้ มีข้อพิจารณาในการอนุญาตให้ฉายรังสีอาหารของ FSANZ ได้แก่

<sup>58</sup> ข้อมูลจากกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์,

<[http://www.dft.moc.go.th/eximcentre/nation\\_law/ociania/australia1.htm](http://www.dft.moc.go.th/eximcentre/nation_law/ociania/australia1.htm)>



- ความปลอดภัยต่อผู้บริโภค
- ไม่ทำให้คุณค่าทางโภชนาการลดลงมาก
- ไม่ใช้การฉายรังสีเพื่อทดแทนขั้นตอนการรักษาสุขอนามัย
- มีการติดฉลากอาหาร เพื่อให้ผู้บริโภคทราบว่าเป็นอาหารฉายรังสี
- มีขั้นตอนที่สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศ

ตัวอย่างสินค้าอาหารส่งออกของประเทศไทยที่ได้รับผลกระทบจากระเบียบทาง  
การค้าของออสเตรเลีย

ตารางที่ 1  
การใช้ระเบียบด้านสุขอนามัย

| อุตสาหกรรม / สินค้า                                                                 | รายละเอียด                                                                                                                                                                                                                                                                                   | หมายเหตุ                                                                                                        |
|-------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ผักและผลไม้สด เช่น มะม่วง ลำไย มังคุด ขิง ทุเรียน มะละกอ หัวผักกาด                  | กำหนดให้นำเข้าพืชผักและผลไม้ที่เพาะปลูกในเขตเกษตรกรรมที่ปลอดโรคพืชและแมลงศัตรูพืช ดังนั้นจึงอนุญาตให้นำเข้าผัก ผลไม้สดบางชนิดเท่านั้น ได้แก่ มะขาม มะพร้าว ทุเรียน เป็นต้น ซึ่งจำเป็นต้องมีใบรับรองปลอดศัตรูพืช หรือไม่มีสารปนเปื้อนสูงเกินกว่าที่มาตรฐานกำหนด (อาศัยหลักการของความตกลง SPS) | ทุกประเทศจะมีระบบป้องกันพืชของตนเอง                                                                             |
| ดอกไม้ตัดดอก เช่น ดอกกล้วยไม้                                                       | ต้องปราศเพลี้ยไฟ และต้องมีใบรับรองว่าปลอดศัตรูพืช และมีการควบคุมดินที่ติดมากับต้นหรือส่วนของต้นไม้ (อาศัยหลักการของความตกลง)                                                                                                                                                                 | เป็นมาตรการป้องกัน การแพร่กระจายและ การเพิ่มจำนวนแมลง ศัตรูพืช และเชื้อโรค ที่เป็นอันตรายต่อพืชผลทางเศรษฐกิจ    |
| อาหารทะเล กระป๋อง และแปรรูป เช่น กุ้งแช่เย็น ปูเนื้อ ปลาสด ปลาหมึก ปลาทูน่า กระป๋อง | กำหนดมาตรฐานติดฉลาก GMOs บนสินค้าที่มีส่วนประกอบจาก GMOs หรือบนสินค้าที่มีส่วนผสมหรือ เข้ามาจากถั่วเหลืองและข้าวโพด หรือต้องมีเอกสาร Health Certificate (อาศัยหลักการความตกลง)                                                                                                               | ไม่มี ข้อมูล ทาง วิทยาศาสตร์ที่ชัดเจน อย่าง เพียง พอ ที่ สามารถพิสูจน์ได้ว่า GMOs มีผลต่อ สุขอนามัยของผู้บริโภค |

|                      |                                                                                                                             |                                           |
|----------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|
| โก๋ต้มสุก เปิดต้มสุก | ต้องต้มสุกที่อุณหภูมิ 75c เวลา165 นาที หรือ 80c เวลา 125 นาที เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อ IBD (ความต้องการของความตกลง) | เป็นมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคสัตว์ |
|----------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|

ตารางที่ 2  
การใช้วิธีการติดฉลาก

| วิธีการ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | หน่วยงาน                                  | สินค้า                                                                                                                                                                                                                                                             | หมายเหตุ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>- สินค้าที่นำเข้าต้องมีการติดฉลากระบุประเทศแหล่งกำเนิดสินค้าอาหาร (Country of Origin Food Labeling Standard) ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• ผลิตภัณฑ์ที่ไม่บรรจุในภาชนะปิดสนิทที่มีขอบข่ายรวมอยู่ในมาตรการนี้จะต้องมีการระบุประเทศแหล่งกำเนิดในฉลากอย่างเฉพาะเจาะจง</li> <li>• ระบุข้อมูลแหล่งกำเนิดบนภาชนะบรรจุของผลิตภัณฑ์ที่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน</li> <li>• ระบุประเทศที่เป็นแหล่งกำเนิดของอาหารที่บรรจุในภาชนะและอาหารที่ไม่บรรจุในภาชนะที่มีความสอดคล้องกับกฎระเบียบและกฎหมายที่ใช้ปฏิบัติทางการค้า</li> <li>• ใช้ตัวพิมพ์ที่มีขนาดอ่านง่ายบนฉลากและแสดงสัญลักษณ์ที่ระบุได้ว่าอาหารที่ไม่ได้บรรจุในภาชนะเป็นสินค้าที่มีแหล่งกำเนิดจากประเทศใด</li> </ul> | หน่วยงานมาตรฐานอาหารของออสเตรเลีย (FSANZ) | <p>กลุ่มสินค้าที่ต้องติดฉลาก</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• ผลไม้ ผัก ถั่ว และอาหารทะเลที่ไม่บรรจุในภาชนะปิดสนิท</li> <li>• เนื้อสุกรสด และผลิตภัณฑ์แฮมและเบคอน ที่ไม่บรรจุในภาชนะปิดสนิท</li> <li>• ผลิตภัณฑ์อาหารที่บรรจุในภาชนะปิดสนิท</li> </ul> | <p>การบังคับใช้มาตรการดังกล่าวมีกำหนดระยะเวลาการบังคับใช้แตกต่างกันตามกลุ่มของอาหาร (เริ่มมีผลบังคับใช้เดือนมิถุนายน 2549) ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าวภายในระยะเวลานับจากวันที่มีผลบังคับใช้ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• ภายใน 6 เดือน</li> <li>• ภายใน 12 เดือน</li> <li>• ภายใน 2 ปี</li> </ul> |

เมื่อพิจารณาประเด็นปัญหาที่อาจเกิดจากการปฏิบัติตามพันธกรณีตาม TAFTA ของประเทศไทยดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าปัญหาสำคัญในทางปฏิบัติที่ประเทศไทยหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องประสบ คือ การหลั่งไหลเข้ามาของสินค้านำเข้าประเภทเนื้อโคและผลิตภัณฑ์นมจากประเทศออสเตรเลีย ซึ่งมีคุณภาพและมาตรฐานการผลิตอยู่ในระดับแนวหน้าของโลก อีกทั้งอุปสรรคในทางกฎหมายจากการใช้มาตรการทางการค้าของออสเตรเลียในลักษณะที่เข้มงวด ในเชิงกีดกันการนำเข้าสินค้าประเภทอาหารจากต่างประเทศ รวมทั้งจากประเทศไทย